

إقليم كوردستان - العراق
مجلس الوزراء
وزارة التربية
المديرية العامة للديوان
مديرية الشؤون القانونية
شعبة القانونية والأموال

هەرمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی پەروەردە
بەرێوەبەرایەتی گشتی دیوان
بەرێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی
هۆبە یاسایی و مولکایەتی

No:
Date: 17/2020

ژماره: ٦٤٧١
رێکەوت: ٢٧٢٠/١ کوردی

فەرمانی وەزاری

بپاردردا بە دەرکردنی رێنمایی ژماره (٣) ی سالی ٢٠٢٠ ی قوتابخانه و پهیمانگه ناحکومییهکان پشت بهستن به حوکمی ماده (سی و سێهه) له یاسایی قوتابخانه و پهیمانگه ناحکومییهکانی هه‌رمی کوردستان/عێراق ژماره (١٤) ی سالی ٢٠١٢ .

~~نalan حمه سعید صالح~~

وه‌زیری پەروەردە

٢٠٢٠ / ٧ / ١٩

وێنەبەک بۆ/

- وه‌زاره‌تی داد/رۆژنامه‌ی وه‌قایی کوردستان وێنەبەک له‌ هاوینچ به‌مه‌به‌ستی بلاوکردنه‌وه ... له‌گه‌ل رێزدا.
- وه‌زاره‌تی دارایی نابوری له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ ... له‌گه‌ل رێزدا.
- نووسینگه‌ی وه‌زیر له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ .
- نووسینگه‌ی بریکاری وه‌زیر له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- ر‌اوێژکاران له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- به‌رێوه‌بەرایه‌تی گشتی دیوان له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- گشت به‌رێوه‌بەرایه‌تی گه‌شتیه‌کانی هه‌ولێر / سلیمانی / ده‌وک / گه‌رمیان / هه‌له‌بجی شه‌هید / به‌ریوه‌بەرایه‌تی پەروەردە کەرکوک / به‌شی خویندنی کوردی له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- گشت به‌رێوه‌بەرایه‌تی گه‌شتیه‌کانی سه‌ربه‌ دیوانی وه‌زاره‌ت له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- گشت به‌رێوه‌بەرایه‌تی سه‌ر به‌دیوانی وه‌زاره‌ت له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- به‌رێوه‌بەرایه‌تی چاپخانه‌ی (هه‌ولێر - سلیمانی) له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- به‌رێوه‌بەرایه‌تی تلفزیۆنی پەروەردە له‌گه‌ل وێنەبەک له‌ هاوینچ.
- به‌رێوه‌بەرایه‌تی کاروباری یاسایی/ هۆبە یاسایی مولکایه‌تی / له‌گه‌ل هاوینچ .
- خۆ‌لاو .

هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی پەروەردە
نووسینگەی وەزیر

رێنمایی ژماره (٣) ی سالی (٢٠٢٠) رێنمایی قوتابخانه و پهیمانگه ناحکومیهکان

پشتبەست بە حوکمی ماددەی (سی و سییەم) لە یاسای قوتابخانه و
پهیمانگه ناحکومیهکانی هەرێمی کوردستان – عێراق ژماره (١٤) ی
سالی (٢٠١٢)، ئەم رێنماییه ی خوارهوهمان دەرکرد:

(پیرس)

لاپەرە	بابەت	بەش
۷	پیناسەکان.	۱
۱۱	<p>بنە ما گشتییەکانی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگە ناھکومیەکان.</p> <p>- ئامانجەکان.</p> <p>- جۆرەکانی دامەزراوە پەرۆردەییە ناھکومیەکان.</p> <p>- مافی وەرگرتنی مۆلەتی دروستکردنی دامەزراوەی پەرۆردەیی ناھکومی.</p> <p>- مەرجهکانی پیدانی مۆلەت.</p> <p>- کات و رێکاری داواکردنی مۆلەت.</p> <p>- پیداوئێستییەکان لە کاتی پێشکەشکردنی داواکاریی مۆلەت.</p> <p>- رێکارەکانی وەزارەت بۆ پیدانی مۆلەت.</p> <p>- نوێکردنەوێ مۆلەت.</p> <p>- مافی گۆرینی خاوەنداریەتی مۆلەت.</p> <p>- مافی گواستەنەوێ بەلەخانەیی دامەزراوە.</p> <p>- پێشمەرجهکانی ھەلۆھەشاندنەوێ مۆلەت.</p> <p>- داخستنی دامەزراوە بە ھۆی ھەلۆھەشاندنەوێ مۆلەت.</p> <p>- ھەلپەساردن و ھەلۆھەشاندنەوێ ئارەزوومەندانەیی مۆلەتی دامەزراوە.</p>	۲
۲۳	<p>سەرپەرشتیکردن و ھەلسەنگاندن.</p> <p>- لایەنی سەرپەرشتیکار.</p> <p>- سەرپەرشتیکردنی دامەزراوە پەرۆردەییە ناھکومیە خۆمالییەکان.</p> <p>- سەرپەرشتیکردنی دامەزراوە پەرۆردەییە ناھکومیە نیۆدەولەتی و بیانییەکان.</p> <p>- ھەلسەنگاندنی سالانەیی دامەزراوە پەرۆردەییەکان.</p>	۳

	<p>- ھەلسەنگاندنى سالانەى وەزارەت.</p> <p>- پۇلپىنکردنى دامەزراوہ پەرورەدەبىيەکان.</p>	
۲۷	<p>تەلارى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەکان و پاشكۆكانيان.</p>	۴
۲۹	<p>مامۇستا و فەرمانبەرانى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەکان و پىكھاتە كارگىرپىيەكانيان.</p> <p>- مامۇستايان و فەرمانبەرانى دىكەى دامەزراوہ پەرورەدەبىيەکان.</p> <p>- مافى مامۇستايان و فەرمانبەرانى دىكەى دامەزراوہ پەرورەدەبىيەکان.</p> <p>- مەرجهكانى دامەزراندن.</p> <p>- ئەرکەكانى مامۇستايان و فەرمانبەرانى دىكەى دامەزراوہ پەرورەدەبىيەکان.</p> <p>- گرپبەستى نپوان دامەزراوہ و مامۇستايان و فەرمانبەرانى دىكەى دامەزراوہ پەرورەدەبىيە ناحكومىيەکان.</p> <p>- ئەنجومەنى دامەزراوہى پەرورەدەبىيە ناحكومى.</p>	۵
۳۸	<p>پروگرامەكانى خويندن و سيسته مى وەرگرتن و تاقىکردنەوہکان و پروانامەکان و گواستنەوہى قوتابيان و خويندكاران و سالنامە و كاتەكانى خويندن.</p> <p>- پروگرامەكانى خويندن.</p> <p>- بابەتەكانى خويندن.</p> <p>- زمانى خويندن.</p> <p>- سيسته مى وەرگرتن.</p> <p>- تاقىکردنەوہ و نمرەکان.</p> <p>- پروانامەکان لە قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە خۇمالىيەکان.</p> <p>- پروانامەکان لە قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە نيودەولەتبييەکان.</p>	۶

	<ul style="list-style-type: none"> - پروانامه كان له قوتابخانه و خویندنگه ناحکومیه بیانییه كان. - پروانامه كان له په یمانگه ناحکومیه كان. - سالنامه ی خویندن و وهرزه کانی خویندن و کاته کانی خویندن. - رپکاره کانی گواستنه وه ی قوتابیان و خویندکاران. - قوتابیان و خویندکارانی گه راوه و بیانی. - کاته کانی خویندن. - ماده ی هاوبه ش. 	
۵۰	<p style="text-align: center;">سیسته می کارگیری و دارایی.</p> <ul style="list-style-type: none"> - سیسته می کارگیری. - لیژنه كان. - تۆماره کانی دامه زراوه په روه رده ییه ناحکومیه كان. - راپورتی سالانه. - کرپی خویندن و نرخه كان. - پشکه کانی کرپی خویندن. - رپکاره کانی دامه زراوه په روه رده ییه كان له کاتی نه دانی کرپی سالانه. - باجه كان. - ماده ی هاوبه ش. 	۷
۵۶	<p style="text-align: center;">سه ریچی و سزاكان.</p> <ul style="list-style-type: none"> - جوړی سزاكان. - رپکاری لیکوئینه وه و برپاردان سه باره ت به پیشیلکاری و سه ریچییه كان. 	۸
۵۹	<p style="text-align: center;">حوکمی گشتی.</p> <ul style="list-style-type: none"> - مافی قوتابیان و خویندکاران. 	۹

	<p>- ژماره‌ی مندال و قوتابی و خویندکار له پۆلدا.</p> <p>- دامه‌زراوه‌ی هاوپه‌ش و پشتیوانکراو.</p> <p>- مادده‌ی هاوبه‌ش.</p>
٦٢	<p>هاویچی ژماره ١:</p> <p>خشته‌ی سزاکان.</p>
66	<p>هاویچی ژماره ٢</p> <p>مه‌رج و پیکهاته‌کانی ته‌لاری باخچه‌ی مندالان له پووی بیناسازی و هونه‌ری و په‌روه‌رده‌بیه‌وه/ له کاتی به‌کری گرتنی ته‌لار.</p>
٦٨	<p>هاویچی ژماره ٣:</p> <p>مه‌رج و پیکهاته‌کانی ته‌لاری باخچه‌ی مندالان له پووی بیناسازی و هونه‌ری و په‌روه‌رده‌بیه‌وه/ له کاتی دروستکردنی ته‌لاری نوئ.</p>
٧٠	<p>هاویچی ژماره ٤:</p> <p>مه‌رج و پیکهاته‌کانی ته‌لاری قوتابخانه و خویندنگه و کۆمه‌لگه و په‌یمانگه‌کان له پووی بیناسازی و هونه‌ری و په‌روه‌رده‌بیه‌وه.</p>
٧٤	<p>هاویچی ژماره ٥:</p> <p>ئاماده‌بیه‌ پیشه‌بیه‌کان.</p>

بەشى يەكەم پېناسەكان

ماددەى (۱):

پېناسەكان:

ئەم دەستەواژانەى خوارەوہ ماناكانى بەرانبەريان دەگەيەنن بۇ مەبەستەكانى ئەم رېنمايىہ:

ھەرىم	ھەرىمى كوردستان - عىراق.
حكومت	حكومتى ھەرىم.
ئەنجومەنى وەزيران	ئەنجومەنى وەزيرانى ھەرىم.
وہزارەت	وہزارەتى پەروەردەى ھەرىم.
وہزير	وہزيرى پەروەردە.
باخچە	باخچەى مندالان، قۇناغى شياندىن و ئامادەكردنى مندالانى تەمەن (۴) چوار سال و (۵) پېنج سالە بۇ ئاستى قۇناغى بنەرەتى.
خویندىنى بنەرەتى	يەكەم قۇناغى خویندىنە و ماوہكەى (۹) نۆ سالى خویندىنە، و لە تەمەنى شەش ساليپەوہ دەست دەكرېت بە خویندىنى بنەرەتى، كە خویندىنىكى تەوزيمىيە.
خویندىنى ئامادەى	ئەو قۇناغەى خویندىنە كە دواى خویندىنى بنەرەتى دەست پى دەكات و ماوہكەى (۳) سى سالى خویندىنە.
خویندىنى پەيمانگە	ئەو قۇناغەى خویندىنى پيشەبيپە كە دواى خویندىنى بنەرەتى دەست پى دەكات و ماوہكەى (۵) پېنج سالى خویندىنە، و جياوازە لە بەشى پيشەبيپە ئامادەى.
قوتابخانە	ناوہندى خویندىن كە پۇلى يەكەم تا نۆيەمى بنەرەتى لە خو دەگرېت.
خویندىنگە	ناوہندى خویندىن كە پۇلى دەيەم تا دواز دەيەمى ئامادەى لە خو دەگرېت، بە ھەردوو بەشى ئاكادىمى و پيشەبيپە.

پهيمانگه	ناوهندى خويىندى پيشه‌يىبه و دواى خويىندى بنه‌رتهى دهست پى دهكات و ماوه‌كه‌ى (5) پىنج سالى خويىندنه.
كۆمه‌لگه‌ى پەروەردەيى	باخچەى مندالان و خويىندى بنه‌رتهى و ئامادەيى له‌خۇ ده‌گرېت.
قوتابخانه و پهيمانگه‌ى حكومى	باخچەى مندالان و قوتابخانه و خويىندنگه و پهيمانگه كه مولكى حكومه‌تن و له‌لايه‌ن حكومه‌ته‌وه به‌رپوه ده‌برين.
قوتابخانه و پهيمانگه‌ى ناحكومى	باخچەى مندالان و قوتابخانه و خويىندنگه و پهيمانگه كه كارگوزارن له پەروەردە و فيركردن و راهيئانى پيشه‌يى بهر له قۇناغى خويىندى بالآ، كه مولكى خەلكن ياخود مولكى كۆمپانيا و ريكخراوه مه‌ده‌نييه پەروەردەيى ناوخويى يان نيوده‌وله‌تبييه‌كانن، له‌لايه‌ن خۇيانه‌وه به‌رپوه‌ده‌برين، به‌لام وه‌زاره‌ت مؤله‌تيان ده‌دات و سه‌رپه‌رشتييان ده‌كات.
دامه‌زراوه‌ى پەروەردەيى ناحكومى خۇمالى (لوكال).	قوتابخانه و خويىندنگه و پهيمانگه‌ى كه پروگرامى خويىندن و سيسته‌مى ئەزموونه‌كان و شيواى پروانامه و هه‌لسه‌نگاندى وه‌زاره‌ت پياده ده‌كهن.
دامه‌زراوه‌ى پەروەردەيى ناحكومى نيوده‌وله‌تى.	قوتابخانه و خويىندنگه و پهيمانگه‌ى كه پروگراميكي خويىندى ناوه‌نديكي نيوده‌وله‌تى فيركارى جيهانى (براندى) پيشكه‌وتوو تييدا پياده ده‌كرېت و يه‌ك پروگرامى خويىندى هاوشپوه و يه‌ك سيسته‌مى ئەزموونه‌كان و شيواى پروانامه و هه‌لسه‌نگاندى هاوشپوه‌يان هه‌يه.
دامه‌زراوه‌ى پەروەردەيى ناحكومى بيانى.	قوتابخانه و خويىندنگه و پهيمانگه‌ى كه پروگراميكي خويىندى ولايتيكي ديكه پياده ده‌كهن، و ئەم جۆره دامه‌زراوانه بۇ خويىندى قوتاييان و خويىندكارانى ره‌وه‌نديكي تايبه‌ت ده‌كرېته‌وه.
قوتابى و خويىندكار	قوتابى هه‌موو ئەوانه‌ن كه له قوتابخانه بنه‌رته‌ييه‌كان بۇ خويىندن ناوئوس كراون. خويىندكار هه‌موو ئەوانه‌ن كه له خويىندنگه و پهيمانگه‌ى كان بۇ خويىندن ناوئوس كراون.
پۆل	هۆبه‌يه‌كى خويىندن و ساليكي خويىندنه. قۇناغى خويىندى بنه‌رتهى له نۆ پۆل، و قۇناغى خويىندى ئامادەيى له سى پۆل، و قۇناغى پهيمانگه له پىنج پۆل پىك ديت.
مامۇستا	هه‌ر كه سىكى پروانامه دارى شياو كه له دامه‌زراوه‌كانى پەروەردە و فيركارى كارى وانه‌وتنه‌وه ده‌كات.

مۆستايە تايبەت	پەرۋەردەي مامۇستايەكى پىسپۇر لە پەرۋەردە و فيرکردنى مندالانى باخچە و قوتايان و خويندكارانى خاوەن پيداويستى تايبەت لە قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگە و ناوەندەكانى ترى خويندن.
بەرپۆبەر	ئەو كەسەيە كە ئەركى بەرپۆبەردنى باخچەي مندالان يان قوتابخانە يان خويندنگە يان پەيمانگەي پى دەسپىردىت.
يارىدەدەرى بەرپۆبەر	هەموو ئەوانەي كە وەك يارىدەدەرى بەرپۆبەر رادەسپىردىن.
رېنمايىكارى پەرۋەردەيى	فەرمانبەرئىكە راسپىردراوہ بە ئەركى رېنمايى پەرۋەردەيى قوتايان و خويندكاران لە سنورى قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگە.
سەرپەرشتىارى پەرۋەردەيى	فەرمانبەرئىكى وەزارەتە راسپىردراوہ بە بەدواداچوون و ھەلسەنگاندنى پرۆسەي پەرۋەردە و فيركارى لە دامەزراوہ پەرۋەردەيى و فيركارىيەكان.
بەخپوكار	ئەو كەسەي بەخپوكردن و چاودىرىكردى قوتايى و خويندكارى گرتۆتە ئەستۆ.
ئەنجومەنى دايك و باوكان	ئەنجومەنى دايك و باوكانە كە بە شپۆھى ئارەزوومەندانە لە قوتابخانە و خويندنگە پىك دەھىنرىت.
پەرۋەردەي تايبەت	كۆمەلئىك بەرنامەي پەرۋەردەيى تايبەتە، كە دەبىت بۆ قوتايان و خويندكارانى خاوەن پيداويستى تايبەت دابىن بكرىت بۆ گەشەكردن و پەرەپيدانى تواناكانيان لە رېگەي ھۆكارە فيركارىيە گونجاوہكان كە لەگەل تواناكانيان بگونجىت بە مەبەستى گەيشتن بە ئەنجامە پەرۋەردەيىيەكان و ئامادەكردىن بۆ ژيانى گشتى و تىكەلأوبوونيان بە كۆمەلگە.
كەسانى خاوەن پيداويستى تايبەت	ھەموو ئەو مندالانەي باخچەي مندالان و قوتايان و خويندكاران كە بە ھۆي توشبوون بە ناتوانايىيەكى جەستەي يان ناچەستەيى، بە شپۆھەيەكى نەگۆر لە ھەر يەك لە ھەستەكانيان يان تواناكانى جەستەييان يان دەروونيان يان عەقلىيان تا رادەيەك دەبىتە مایەي رېگرتن لە بەشدارى كرىن يان بە شپۆھەيەكى يەكسان لە پرۆسەي خويندن.
بەشەوانە	پرۆسەيەكى پەرۋەردەيى و فيرکردنە كە لە دامەزراوہيەكى پەرۋەردەيى و فيركارى و لەژىر سەرپەرشتىي مامۇستا و لە ماوہي (۴۰) چل خولەكدا بەرپۆبە دەچىت.

<p>ئەو تاقىكردنەوانەن كە پرسىيار و مىكانىزمى راستكردنەوھىيان يەك شىۋەيە و لەلايەن وەزارەتەوھ لەسەر ئاستى ھەرېم بۇ پۇلى دواز دەيەم ئەنجام دەدرېت.</p>	<p>تاقىكردنەوھ وەزارىيەكان</p>
<p>ئەو تاقىكردنەوانەن كە پرسىيار و مىكانىزمى راستكردنەوھىيان يەك شىۋەيە و لەلايەن وەزارەتەوھ لەسەر ئاستى ھەرېم بۇ پۇلى نۆيەم ئەنجام دەدرېت.</p>	<p>تاقىكردنەوھ نىشتىمانىيەكان</p>
<p>باخچەى مندالان و قوتابخانە و خوئندنگە و پەيمانگەيە.</p>	<p>دامەزراوھى پەروەردەيى</p>
<p>ئەو دامەزراوانەيە كە لە فەرمانگەى رېكخراوھ ناحكومىيەكان تۆمار كراون و خزمەتگوزارى پەروەردەيى پېشكەش دەكەن و لە لايەن كە سان ياخود رېكخراوھوھ خاوەندارىيە تىيان دەكرېت، و دەستكەوتى ماددەى سالانەى دامەزراوھكە بۇ بەرەوپېشبردنى ژىنگەى دامەزراوھكە ياخود بۇ بواری پەروەردە و فېركارى ياخود بۇ كاروبارى دىكەى گشتى ياخود خېرخوازى خەرج دەكرېت.</p>	<p>دامەزراوھى پەروەردەيى قازانجەويست.</p>

بەشى دووھم

بەنە ما گشتییەکانی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگەى ناھکومی

ماددەى (۲):

ئامانجەکان:-

بۇ دامەزراندنی باخچەى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و پەیمانگەى ناھکومی، دەبیت ئەو دامەزراوانە ئەو ئامانجانەیان ھەبیت کە لە یاسای قوتابخانە و پەیمانگە ناھکومیەکان ھاتوو، کە بریتییە لە:

یەكەم: رەخساندنی بواری نوویی زیاتر بۇ پەرورەدە و فیرکردن، ویرای تواناکانی حکومەت بە مەبەستی پەرەپیدان و یارمەتیدان و گەیشتن بە ئامانجەکانی پرۆسەى پەرورەدە و فیرکردنی نیشتیمانی.

دووھم: دابینکردن و نامادەکردنی پیداوئیستیە جۆراو جۆرەکانی مۆدیرنکردنی پرۆسەى پەرورەدە و فیرکردن لە رینگەى پرۆگرام و ریکاری مۆدیرن.

سێھەم: گرنگیدان بە فیرکردنی زمانە بیانییە زیندووھەکان لە پال پرۆگرامە فیرکارییە بریار لەسەر دراوھەکان.

چوارھەم: رەخساندنی زەمینەى گونجاو بۇ کێبێرکێ لە بواری پەرورەدە و فیرکردن بە مەبەستی پەرەپیدانی ئاراستەى گەشەپیدانی مرۆبى و داھینانی زیاتر لە پەرورەدە و فیرکردن بە بەرجەستەکردنی نموونەى مۆدیرن و سەردەمییانە لە سیستەم و پرۆگرامە پەرورەدەییەکاندا.

پینجەم: ھاندانی پرۆسەى وەبەرھینانی نیشتیمانی و بیانی لە ھەرئێمدا لە بواری پەرورەدە و فیرکردن لە چوارچێوھى بەرنامە و سیستەمیکى نویدا (مۆدیرن).

شەشەم: رەخساندنی دەرفەت لە بەردەم پەرورەدە و بیانی و گەراوھەکانی ھەرئێمى کوردستان لە دەرەوھى ھەرئێم، تاوھەکو دانەبەرپن و بە مەبەستی بەردەوام بوونیان لە پەرورەدە و فیرکردنی نیشتیمانی و دابینکردنی پیداوئیستی و خزمەتگوزارییەکانی پەرورەدە و فیرکردن بە جۆرێک کە لەگەل پرۆگرامەکانی فیرکردنی ھەرئێم و ئەو ولاتانەى لێوھى ھاتوون بگونجییت.

ماددەى (۳):

جۆرەكانى دامەزراوہ پەرودەىيە ناھكومىيەكان:-

دامەزراوہ پەرودەىيە ناھكومىيەكان لەم سى جۆرە دامەزراوہىە پىك دىن:

يەكەم: دامەزراوہ پەرودەىيە ناھكومىيە خۆمالييەكان (لوكال).

دووەم: دامەزراوہ پەرودەىيە ناھكومىيە نۆدەولەتییەكان.

سێيەم: دامەزراوہ پەرودەىيە ناھكومىيە بيانییەكان.

ماددەى (۴):

مافى وەرگرتنى مۆلەتى دروستکردنى دامەزراوہى پەرودەىيە ناھكومى:-

يەكەم: ھەر كەسىكى سروشتى كە (۲۵) بىست و پىنج سالى تەواو كرىت، يان كەسايەتى مەعنەوى وەك رىكخراو و دامەزراوہ و كۆمپانىا، بە تەنيا بىت يان بەكۆمەل، مافى دامەزراوندنى دامەزراوہى پەرودەىيە ناھكومىيان ھەيە. دەكرىت كەسە سروشتییەكە يان كۆمپانىاكە يان رىكخراوہكە عىراقى بىت يان بيانى.

دووەم: نابىت داواكارى مۆلەت فەرمانبەر بىت لە كەرتى گشتى.

سێيەم: رىنگا بە ھىچ حزب و رىكخستنىكى سىياسى يان ئاينى نادرىت، دامەزراوہى پەرودەىيە ناھكومى دابمەزرىت. ھەر ھە رىنگا نادرىت بە كرىنەوہى ھىچ دامەزراوہىكى پەرودەىيە ناھكومى، كە مەبەستى پەرودەىيە و فىركارى نەبىت.

ماددەى (۵):

مەرجهكانى پىدانى مۆلەت:-

پىويستە لەسەر داواكارى مۆلەت:

يەكەم: گشت ئەو بەلگە و نوسراوانەى لە ياساى قوتابخانە ناھكومىيەكان و ئەم رىنماييە داواكارون پىشكەش بە وەزارەت بكات.

دووەم: پرۆژەكە لەگەل بەھا نىشتىمانى و پرنسىپە گشتى و تايبەتییەكانى پەپرەوكرائە سىياسەتى فىركارى ناكۆك نەبىت.

سېيەم: پرۆژەكە خزمەتلىك پېشكەش بە ئامانچە پەرۋەردەيىيەكان بىكەت بە جۆرلىك تواناي يارمەتيدانى ھەيىت لە باشتىركردنى رۆلى پەرۋەردە و فېرکردن يان نوپىكردنەوۋە لە بواری بەرپۆۋەبردنى قوتابخانەكان و بەھيىزکردن و گەشەپيىكردنى كەسايەتى و كەنالى پەرۋەردەيىيەكان.

چوارەم: دەيىت باخچەكانى مندالان، قوتابخانەكان و خويىندىگەكان و پەيمانگەكان ناويكى تايىبەت و جياكەرەوۋەيان ھەيىت، كە لەگەل تايىبەتمەندىيە كولتورى و پەرۋەردەيى و نىشتىمانيىيەكانى ھەريىمدا بگونجىت. ئەگەر باخچەيەكى مندالان ياخود قوتابخانە ياخود خويىندىگە ياخود پەيمانگە لىقى نوپى كۆمپانيا ياخود رېكخراويكى پەرۋەردەيى يىت، دەكرىت ھەمان ناو ھەلگىرىت بەلام بە ناويكى زيادكراو ياخود ژمارەيەكى زيادكراو.

پىنجەم: پىويستە داواكارى مۆلەت، بە تۆمەتى بەدپەروشتى، حوكمى زىندانى بەسەردا نەدرايىت.

شەشەم: پىويستە داواكارى مۆلەت، بالەخانە تايىبەت بە خۆى ھەيىت، ياخود گرېبەستى سەرەتايى بۇ بەكرىگرتنى بالەخانە گونجاوى ھەيىت، ياخود زەويىيەكى دەستنىشاكرائى ھەيىت بۇ دروستكردنى دامەزراوۋەيەكى پەرۋەردەيى ناخكومى، كە بە پىي رېنمايىيەكەى وەزارەت يىت.

ماددەى (٦):

كات و رېكارى داواكردنى مۆلەت:-

يەكەم: پىويستە لەسەر داواكارى مۆلەت، لە نيوان رۆزى يەكەمى مانگى (١٠) دە تا رۆزى يەكەمى مانگى (٣) سى، داواكەى لە رېگەى پىكردنەوۋەى فۆرمى داواكردنى مۆلەت و دابىنكردنى گشت پىداويستىيە داواكاراۋەكان پىشكەش بە "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناخكومىيەكان" بىكەت. بۇ سالى خويىندى ٢٠٢١/٢٠٢٠ دەكرىت داواكارى لە رۆزى ٢٠٢٠/٧/٢٦ تاكوو ٢٠٢٠/٨/٣٠ پىشكەش بىرىت.

دوۋەم: ھەر داواكارىيەك كە پاش ئەو ماۋەيەى لە خالى يەكەمى ئەم ماددەيە باسكراۋە پىشكەش بە وەزارەت بىرىت، كارى لە لايەن وەزارەتەوۋە لەسەر ناكىرىت تاكوو وەرزى داھاتوۋى پىشكەشكردنى داواكارى كە لە خالى يەكەمى ئەم ماددەيە باسكراۋە.

ماددەى (٧):

پىداويستىيەكانى وەرگرتنى مۆلەت:-

پىويستە داواكارى مۆلەت ئەم پىداويستىيەكانى خوارەوۋە ديارى بىكەت:

١- ئامانچە گشتى و تايىبەتتىيەكانى دامەزراۋەكە.

٢- سوۋدى ئابورى و كۆمەلەيەتى و پەرۋەردەيى پرۆژەكە.

- ۳- سەرچاۋە دارايىيەكان و لايەنى پشتىوانكەر.
- ۴- برى كرپى خويىندى سالانە بۇ مندالان/قوتابيان/خويىندكاران و ژمارە و كاتى برەكان.
- ۵- مەرجهكانى ۋەرگرتنى مندالان/قوتابيان/خويىندكاران و خەملاندنى ژمارەى ئەو مندالانە/قوتابيانە/خويىندكارانەى كە دامەزراۋەكە دەپەۋىت ۋەربان بگرپت بۇ ھەر سالپك.
- ۶- بنەماكانى دەرچوون و كەوتن و سىستەمى گشتى تاقىكردنەۋەكان و ھەلسەنگاندن.
- ۷- زمانى خويىندن لە دامەزراۋەكە.
- ۸- پلانى خويىندن و ماۋەى پيشنياركراۋ بۇ بەدەستەينانى پروانامەى دەرچوون.
- ۹- ديارىكردنى ژمارەى رۇژەكان و كاژرەكانى خويىندن لە ھەر سال و ھەر رۇژپكى دەوام دا.
- ۱۰- پروگرام و بابەتەكانى خويىندن و پەرتوۋكەكانى خويىندن و سەرچاۋەكانيان لەگەل رەچاۋكردنى مافى خاۋەندارپىتەتى ھزرى.
- ۱۱- پيشكەشكردنى لىستپك بە ناۋى ئەو كەرەستە و پيداۋىستىانەى كە داۋاكارى مۇلەت پاش ۋەرگرتنى مۇلەت بە نيازە ئامادەيان بكات (كورسى، رحلە، سەبوره و ھتد)، بۇ ئەۋەى پيش دەستپكى سالى خويىندن لە دامەزراۋەكە ھەبن.
- ۱۲- رپگە و شپوازەكانى وانەگوتنەۋە.
- ۱۲- لپھاتوۋى و پروانامەى بەرپۆبەر، و يارىدەدەرى بەرپۆبەر و مامۇستايان و رپنمايىكارى پەروەردەپى دامەزراۋەكە، و رەگەزنامەكانيان.
- ۱۳- ھۆلەكانى خويىندن و تاقىگە و كتپبخانە و بەشە كارگپرىپەكانى دامەزراۋەكە بە پپى نەخشە.
- ۱۴- چۆنيەتى دابىنكردنى چاۋدپرى و سەلامەتى و تەندروستى و چالاكى جياۋاز بۇ مندالان و قوتابيان و خويىندكاران.
- ۱۵- سىستەمى پيشنياركراۋ بۇ بەرپۆبەردنى دامەزراۋەكە.
- ۱۶- پەپرەۋىكى ناوخۇى بۇ دامەزراۋەكە ھەبپت كە ئەم خالانە لە خۇ بگرپت:
- ا- سالنامەى جپگپرى خويىندن و پشوۋە فەرمىپەكان.
- ب- كات و بنەما و شپوازەكانى ئەنجامدانى تاقىكردنەۋەكان.
- پ- شپوازى ۋەرگرتنى قوتابيان و خويىندكاران.
- ت- بنەماى گواستەنەۋەى قوتابيان و خويىندكاران.
- ج- چۆنيەتى نوپكردنەۋەى تۆمارى سالانە.
- چ- چۆنيەتى سەرپەرشتىكردن و ھەلسەنگاندن.
- ح- پلانى خولى راھپنان بۇ مامۇستايان و فەرمانبەران.

۱۷- شوئىنى دامەزراۋەكە ۋە ھاۋىپىچكىردىنى گرىبەستى بەكرىگرتن ياخود تاپۇى مولكداربەتتىى بالەخانەكە يان ئەۋ زەۋىيەى كە دامەزراۋەكەى لەسەر دروست كراۋە يان دروست دەكرىت. دەبىت بالەخانەكە گونجاۋ بىت ۋە بەگوپىرەى رېنمايىەكەى ۋەزارەت بىت. ھەرۋەھا ھاۋىپىچكىردىنى نەخشەى بالەخانەكە كە گشت پۆلەكان، تاقىگەكان، ۋ كىتېبخانە، ۋ ھتد لە خۆ بگرىت.

۱۸- ئەگەر ھاتوو داۋاكە تايبەت بە دامەزراۋەكى دامەزراۋەيەكى پەرۋەردەىى ناھكومى نپودەولەتى يان بىانى بوو، ئەۋكات پىۋىستە نوسراۋىكى فەرمى سەبارەت بە پالپشتى ئەكادىمى لە ناۋەندى سەرەكىى دامەزراۋە نپودەولەتتېبەكە يان دەولەتە پەيونىدارەكە، ھاۋىپىچ كراىت. ناىت نوسراۋەكە لە (۳) سى مانگ كۆنتر بىت.

۱۹- پىشكەش كرنى بەلېننامەى ياساىى داۋاكارى مۆلەت سەبارەت بە پابەندبوون بە ياسا ۋ رېنمايىەكان.

۲۰- پىۋىستە داۋاكارى مۆلەت، نوسراۋىكى ئەستۆ پاكى باجى دەرامەت ۋ باجى خانوبەرە پىشكەش بە ۋەزارەت بكات.

۲۱- پىشكەش كرنى دوو وىنەى رەنگاۋ رەنگى مامەلە بۇ داۋاكارى مۆلەت يان مۆلەتى كۆمپانىا يان رېكخراۋ.

۲۲- پىشكەش كرنى كۆپى رەنگاۋ رەنگى كارتى نىشتىمانى (يان ناسنامەى بارى شارستانى) بۇ ھاۋلاتى عىراقى، ۋ كۆپى پاسپورت بۇ ھاۋلاتى بىانى.

۲۳- ھاۋىپىچكىردىنى پسولەى دانى رسوماتى داۋاكردىنى مۆلەت، بە برى (۱۰۰۰۰۰۰) يەك مىليۇن دىنار، جگە لە باخچەى مندالان كە رسوماتەكەى (۵۰۰۰۰۰) پىنج سەد ھەزار دىنارى عىراقى دەبىت.

ماددەى (۸):

رېكارەكانى ۋەزارەت بۇ پىدانى مۆلەت:-

يەكەم:"بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە ۋ پەيمانگە ناھكومىەكان"، فۆرمەكانى داۋاكردىنى مۆلەت لە "داۋاكار" ۋەردەگرىت.

دوۋەم:"بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە ۋ پەيمانگە ناھكومىەكان"، خويندەنەۋە بۇ ھەر داۋاكارىبەك دەكات.

سىيەم:

۱- پىۋىستە "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە ۋ پەيمانگە ناھكومىەكان" لە ماۋەبەك كە لە (۳۰) سى رۆژ زياتر نەبىت، لە رېكەۋتى پىشكەشكردىنى گشت پىداۋىستى ۋ مەرجهكان بە شىۋەبەكى تەۋاۋ، خويندەنەۋە بۇ داۋاكە بكات (خويندەنەۋە بە واتاى برپار نايەت).

۲- ئەگەر "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" لە ماوەی (۳۰) سى رۆژدا سەيرى داواكەى نەكرد، داواكارىيەكە بە پەسەندكراو دادەنرېت، بە مەرجىك گشت مەرەجەكانى پېدانى مۆلەت و گشت پېداوېستىيەكان بە پېى ياسا و ئەم رېنمايىيە وەك لە وەى لە قۇرمى داواكردنى مۆلەت ھاتووہ لە "داواكار" دا ھەبېت.

چوارەم: ئەگەر داواكە ھەموو مەرج و پېداوېستە ئاماژە پېكراوہكانى سەرەوہى لەخۆ نەگرتبوو، "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" لە ماوەيەك كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زياتر نەبېت داوا لە داواكارى مۆلەت دەكات كە لە ماوەيەك كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زياتر نەبېت، داواكارىيەكە تەواو بكات يان ھەموارى بكاتەوہ. پاشان وەزارەت سەردانى شوپنى دامەزراوہكە دەكات بۇ دلىابوون لە دروستى زانىارىيەكان سەبارەت بە پرسى تەلارەكە و پېكھاتەكانى، ئەمە لە ھالەتېكدا تەلارەكە ھەبېت و دروستكراو بېت. ئەگەر تەلارەكە ھېشتا دروست نەكراوہ نەخشەى تەلارەكە دەبېتە بنەما بۇ برباردان.

پېنجەم:

۱- ئەگەر ھاتوو ھەموو ماف و مەرەجەكان و پېداوېستىيەكانى پېدانى مۆلەت كە لەسەرەوہ باس كراون، لە داواكەدا ھەبېت، ئەوكات "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" لە ماوەيەك كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زياتر نەبېت پېشنيار بۇ "وہزارەت" دەكات بە پېدانى مۆلەت.

۲- ئەگەر داواكە گشت ماف و مەرەجەكان و پېداوېستىيەكانى تېدا نەبوو، "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" لە ماوەيەك كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زياتر نەبېت پېشنيارى پېنەدانى مۆلەت بۇ "وہزارەت" دەنېرېت.

شەشەم: "وہزارەت"، خوېندنەوہ بۇ پېشنيارەكانى "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" دەكات و لە ماوەيەك كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زياتر نەبېت بربار لەسەر پېدان يان پېنەدانى مۆلەت دەدات. ئەگەر بربارى "وہزارەت" وەك پېشنيارى "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" نەبوو، ئەوكات ھۆيەكانى بربارەكەى "وہزارەت" لە دۆسيەكە دەنووسرېت.

ھەوتەم: دواى بربارى "وہزارەت"، پەروەندەكە لە ماوەى (۷) ھەوت رۆژدا بۇ "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" دەنېردرېت بۇ رېكارە كارگېرى و ياسايىيەكان و بۇ ئاگاداركردنەوہى "داواكار" بە شېوہيەكى فەرمى لە بربارەكە لە ماوەى (۷) ھەوت رۆژدا لە گەيشتنى بربارى "وہزارەت" بە بەرپۆۋەبەرايەتییەكە.

ھەشتەم: ئەگەر داواكە پەسەند كرابوو، "بەرپۆۋەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكوميەكان" داوا لە داواكار دەكات بە:

۱- دانى رېسوماتى مۆلەت پېش دەركردنى بربارى مۆلەتدان. رېسوماتى مۆلەتدان بەم بېرەنە دەبېت:
۱- باخچەى مندالان: (۵۰۰۰۰) پېنج سەد ھەزار دىنارى عېراقى.

ب- قۇناغى بنەپەتى: (۸۰۰۰۰۰) ھەشت مىليۇن دىنارى عېراقى.

پ - قۇناغى ئامادىيى ئەكادىمى و وېژەيى: (۱۲۰۰۰۰۰۰) دوازده مليۇن دىنارى عىراقى.

ت - قۇناغى ئامادىيى پيشەيى: (۱۰۰۰۰۰۰) يەك مليۇن دىنار عىراقى.

ج - قۇناغى پەيمانگە: (۲۵۰۰۰۰۰۰) بيست و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى بۇ ھەر بە شىك.

چ - كۆمەلگەي پەروەردەيى (باخچەي مندالان و قۇناغى بنەرەتى و قۇناغى ئامادىيى ئاكادىمى): (۲۵۰۰۰۰۰۰) بيست و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

۲- ھاوپىچكردنى نوسراوېك سەبارەت بە دلئىيى بانكى (خطاب ضمان) پەسند كراو كە نيشانى بدات كە داواكار ئەم برە پارائەي لە بانك ھەيە و مافى ھىنانەدەرى تا دامەزراوہكەي ماوہ نىيە:

۱- دلئىيى بۇ باخچەي مندالان: (۱۵۰۰۰۰۰۰) پازدە مليۇن دىنارى عىراقى.

ب - دلئىيى بۇ قوتابخانەي بنەرەتى: (۷۵۰۰۰۰۰۰) ھەفتا و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

پ - دلئىيى بۇ خوېندنگەي ئامادىيى ئەكادىمى: (۷۵۰۰۰۰۰۰) ھەفتا و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

ت - دلئىيى بۇ خوېندنگەي ئامادىيى پيشەيى: (۷۵۰۰۰۰۰۰) ھەفتا و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

ج - دلئىيى بۇ كۆمەلگەي پەروەردەيى: (۷۵۰۰۰۰۰۰) ھەفتا و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

چ - دلئىيى بۇ پەيمانگە: (۷۵۰۰۰۰۰۰) ھەفتا و پىنج مليۇن دىنارى عىراقى.

نۆيەم: پىويستە وەزارەت لە ماوہيەك كە لە (۶۰) شەست رۆژ زياتر نەبيت، لە رېكەوتى پيشكەشكردنى گشت پىداويستى و مەرجهكان بە شىوہيەكى دروست، برپارى كۆتايى لەسەر داواكە بدات. ئەگەر برپارى وەزارەت لەسەر داواكە نەرينى بوو، پىويستە وەزارەت ئاماژە بەو پاساوە ياسايبانە/رېنمايبانە بدات كە بونەتە ھۆى نەدانى مۆلەتەكە.

دەيەم: ئەگەر "وہزارەت" لە ماوہى (۶۰) شەست رۆژدا، لە رېكەوتى پيشكەشكردنى گشت پىداويستى و مەرجهكان بە شىوہيەكى دروست و بە پىي فۆرمى داواكردنى مۆلەت، برپارى كۆتايى لەسەر داواكە نەدا، داواكارىيەكە بە پەسەندكراو دادەنرېت.

ماددەى (۹):

نويكردنەوہى مؤلەت:-

يەكەم: نويكردنەوہى مؤلەت ھەر دوو (۲) سال جاريك دەبيت و بەم شيوہيە:

۱- خاوەن مؤلەت داواكارىبەك لە ريگەى پركردنەوہى فۇرمى نويكردنەوہى مؤلەت پيشكەش بە (بەرپوہبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەكان) دەكات.

۲- پيشكەشكردنى داواكە دەبيت پيش كۆتايى مانگى (۳) سى بيت و پيش كۆتايىھاتنى مؤلەتى كۆن بە لايەنى كەم بە (۶) شەش مانگ بيت.

۳- دەبيت داواكار بەلگەى دانى رسوماتى نويكردنەوہى پيشكەش بكات. برى رسوماتى نويكردنەوہى ھيئەدى نيوہى برى رسوماتى بەخشينى مؤلەت دەبيت.

۴- پيوستە داواكارى مؤلەت، نوسروايكى ئەستۆ پاكى باجى دەرامەت و باجى خانوبەرە پيشكەش بە وەزارەت بكات.

۵- دەبيت داواكار بەلگەى مانەوہى دامەزراوہكەى وەك ئەندامىكى كارا لە دامەزراوہ نيودەولەتبيەكە يان ئەو دەولەتەى پەيوەنديدارە پيشكەش بكات. بەلگەنامەكە دەبيت لە لايەن ناوہندى سەرەكى دامەزراوہ نيودەولەتبيەكە يان دەولەتەكە نوسرايىت و پەسەند كرايىت، و نايىت لە (۳) سى مانگ كۆنتر بيت.

دووہم: ئەگەر داواكار گشت مەرجەكانى كە لە خالەكانى (۱) تا (۵) سەرەوہى برگەى (يەكەم)ى ئەم ماددەيە ھاتووە، تيدايت، وەزارەت لە ماوہى (۶۰) شەست رۆژدا لە رۆژى داواكەوہ برپار لەسەر نويكردنەوہى مؤلەت دەدات.

سپيەم: ئەگەر خاوەن مؤلەت بە لايەنى كەم (۶) شەش مانگ پيش تەوابوونى مؤلەتى كارپيكرائو و لە كاتى ديارپيكرائو بە پيى ئەم رينماييە داواكارى نويكردنەوہى مؤلەتى پيشكەش بە وەزارەت نەكرد، سزا دەدرىت بە پيى خشتەى سزاكان كە لە پاشكۆى ئەم رينماييە ھاتووە.

چوارەم: ئەگەر خاوەن مؤلەت پيش تەوابوونى مؤلەتى كارپيكرائو داواكارى نويكردنەوہى مؤلەتى پيشكەش بە وەزارەت نەكرد، سزا دەدرىت بە پيى خشتەى سزاكان. جگە لەوہ مؤلەتەكەى لە ماوہى (۶۰) شەست رۆژدا ھەلدەوہ شينرئتەوہ.

ماددەى (۱۰) :

مافى گۆرپىنى خاوەندارىيەتى مۆلەت:

يەكەم: خاوەنى مۆلەتى باخچەى مندالان و قوتابخانە و خوڭدنگە و كۆمەلگە و پەيمانگەى ناحكومى، تەنھا پاش تىيەپوونى (۴) چوار سال بەسەر وەرگرتنى مۆلەت، مافى گۆرپىنى مۆلەت يان بۆ سەر ناوى كەسكى دىكەى سروسىتى يان مەعنەوى ھەيە. خاوەنى نوپى مۆلەت تەنھا پاش تەواوبوونى تاقىكردنەوھەكانى خولى دووھەم، كار بە مۆلەتەكەى دەكرېت.

دووھەم: بۆ گۆرپىنى خاوەندارىيەتى مۆلەت بۆ خاوەنپكى نوپى، داوايەك لەلايەن خاوەنى نوپوھ پيشكەش بە (بەپۆھبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەكان) دەكرېت لە رېگەى پركردنەوھەى فۆرمى گۆرپىنى خاوەندارىيەتى مۆلەت.

سېيەم: بۆ پەسەندكردنى داواكە پېويستە ئەو كەسەى كە دەپوڤت بېيت بە خاوەنى نوپى، گشت ئەو مەرجانەى تىدا بېت كە لەم رېنمايىيەدا ھاتوھ.

چوارەم: بېرى رسوماتى داواكردنى گۆرپىنى خاوەندارىيەتى (۲) دوو مليون دىنار دەبېت.

پىنجەم: ئەگەر ئەو كەسەى كە دەپوڤت بېيت بە خاوەنى نوپى دامەزراوھەكە، گشت مەرجاكانى تىدا بېت، (وھزارەت) لە ماوھيەك كە لە (۶۰) شەست رۆژ زياتر نەبېت لە رۆژى پيشكەشكردنى داواكە، بېرىار لەسەر پەسەند كردنى داواكە دەدات.

ماددەى (۱۱) :

يەكەم: لە ھالەتى مردنى خاوەنى مۆلەت، ميراتگرى خاوەن مۆلەت مافى ھەبە مۆلەتەكەى بۆ بگوازىتەوھ، بەو مەرجەى ميراتگرەكە گشت ئەو مەرجانەى تىدا بېت، كە لەم رېنمايىيەدا ھاتوھ.

دووھەم: لە ھالەتى مردنى خاوەنى مۆلەت، ميراتگرى خاوەن مۆلەت مافى ھەبە داواى گۆرپىنى خاوەندارىيەتى مۆلەت بۆ سەر ناوى كەسكى سروسىتى يان مەعنەوى بكات، بەو مەرجەى كەسە نوپىيەكە يان كەسە مەعنەويىيەكە گشت ئەو مەرجانەى تىدا بېت، كە لەم رېنمايىيەدا ھاتوھ.

ماددەى (۱۲) :

مافى گواستەوھەى بالەخانەى دامەزراوھى پەروھردەيى:-

يەكەم: ھەر دامەزراوھەى كە پەروھردەيىيە ناحكومىيەكان مافى گواستەوھەيان لە بالەخانەيەك بۆ بالەخانەيەكى دىكە ھەيە، بەلام تەنھا پاش پەزمامەندى فەرمى "وھزارەت".

دووهم: بۇ گواستنهوہی دامهزراوہکە پئويستە داواکاریبەك بە لایەنی كەم بە (۲) دوو مانگ پئیش گواستنهوہ پئیشكەش بە "بەریوہبەرایەتی قوتابخانە ناحکومیەکان" بکریت، لە پئینگە پپرکردنەوہی فۆرمی گواستنهوہی بالەخانە دامهزراوہ و نامازەکردن بە ھۆیە ئەرئینیبەکانی گواستنهوہکە بکریت.

سێیەم: بۇ ئوہی گواستنهوہکە پەسەند بکریت، دەبیت بالەخانە نوئییکە گشت مەرج و پئیکھاتەکانی تەلاری دامهزراوہکانی تئیدابیت، کە لەم پئینمایبە و ھاوپیچەکانی ھاتووہ.

چوارەم: "وہزارەت" لە ماوہیەك کە لە (۶۰) شەست رۆژ زیاتر نەبیت بریار لەسەر پەسەندکردنی داواکە دەدات. گواستنهوہکە تەنھا لە پشووی ھاوین لە نیوان ۶/۱ تا کوو ۹/۱ رپگە پئیدراوہ. لە ھەل و مەرجی تاییبەتدا، وەزارەت مافی ھەیە رپگە بە گواستنهوہ بەدات لە پشووی نیوان وەرزی یەكەم و وەرزی دووہمدا.

شەشەم: ھەر دامهزراوہیەك بەبئ پەزامەندی پئیشوہختە "وہزارەت" بگوئزرتەوہ بۇ تەلاریکی تر وەك لەوہی مۆلەتی لەسەر وەرگیراوہ، مۆلەتەكە لە ھەلدەوہ شینرئیتەوہ لە ماوہیەك کە لە (۶۰) شەست رۆژ زیاتر نەبیت.

ماددە (۱۳):

پئیشمەرجەکانی ھەلوہشاندنەوہی مۆلەت:-

یەكەم: کاتیک سەلمپئرا کە خاوەنی مۆلەت، بەبئ پەزامەندی وەزارەت، دامهزراوہکە بە لایەنیکی دیکە فرۆشتووہ یان تەنازلی بۇ کردووہ.

دووہم: کاتیک سەلمپئرا کە تەلاری دامهزراوہکە گوازاراوتەوہ بئ وەرگرتنی مۆلەتی فەرمی لە وەزارەت.

سێیەم: کاتیک سەلمپئرا کە دامهزراوہکە مۆلەتی کارپئیکراوی بەسەر چووہ وەك لەوہی لە فەرمانی مۆلەت ھاتووہ، بئ ئوہی داوای نوئیکردنەوہی مۆلەتی پئیشكەش بە وەزارەت کرایبیت پئیش تەواو بوونی مۆلەتەكە.

چوارەم: کاتیک سەلمپئرا کە یەكێك لە بەلگە و نووسراوہکان کە لە کاتی داواکردنی مۆلەت پئیشكەش کراون، ساختە دەرچوون یاخود بنەمایان نیبە، یا دەرکەوت جئ بە جئ نەکراون.

پئینجەم: کاتیک سەلمپئرا کە ئو مۆلەتەتی پەسەند کراوہ، بئ بوونی مەرج و پئیداوئیستیبەکانی پئیدانی مۆلەت بووہ.

شەشەم: کاتیک خاوەن مۆلەت، پاش (۲) دوو جار ئاگادارکردنەوہی فەرمی لەلایەن وەزارەتەوہ بەلگەنامەکانی ئەستۆپاکی باج نەھینابیت.

حەوتەم: كاتېك سەلمېنرا كە دامەزراوەكە پېشەيلكارى و سەرپېچى ديار و دووبارەى كرددووه و پاش (۲) دوو جار ئاگادار كرددووهى فەرمى لەلايەن وەزارەتەوه، پېشەيلكارى و كەموكورپىيەكانى چاك نەكرددووه.

هەشتەم: كاتېك سەلمېنرا كە دامەزراوەيەكى نيو دەولەتى پالېشتى ئاكادىمى لەلايەن ناوهندى سەرەكى جيهانى لە دەست داوه.

نۆيەم: ئەگەر سەلمېنرا كە دامەزراوەيەك (۳) سى سال لە سەر يەك ئاستى زانستى و پەروەردەيى نزم بوو (لە خوار ئاستى ناوهند).

دەيەم: كاتېك دامەزراوەكە دەست ناكات بە كار و بەرپۆردنى خویندن لەو كاتەى لە مۆلەتەكەدا بۆى تەرخانكراوه و داواى هەلپەساردنى نەكرددووه.

ياز دەيەم: كاتېك خاوەن مۆلەت، ئارەزوومەندانە دامەزراوەكە بە هەميشەيى دادەخات، ئەويش پاش دابىنكردنى مەرجهكانى داخستن.

ماددەى (۱۴):

داخستنى دامەزراوه بە ھۆى ھەلۆەشانندنەوهى مۆلەت:-

يەكەم: لە حالەتى داخستنى دامەزراوەكە بە ھۆى ھەلۆەشانندنەوهى مۆلەت، دامەزراوەكە تا كۆتايى سالى خویندن و تاقىكردنەوهكانى خولى دووھم بەردەوام دەبیت و دامەزراوەكە لە پىگەى كارگىرپىيەكى ھاوبەش لەنپوان خاوەنى دامەزراوەكە و وەزارەت بەرپۆه دەچیت و، ھەموو خەرجىيەكانى بەرپۆهبردنە ھاوبەشەكە دەكەوێتە ئەستۆى خاوەن دامەزراوەكە بە سود وەرگرتن لە دلنپايى بانكى (خطاب ضمان) و داھاتى تر.

دووھم:

۱- لە حالەتى داخستنى دامەزراوەكە بە ھۆى ھەلۆەشانندنەوهى مۆلەت، وەزارەت ھەلدەستپت بە گواستنەوهى قوتابيان و خویندكاران بۆ قوتابخانە يان خویندنگەيەكى حكومى، ياخود ناحكومى ئەگەر بەخپوكار خۆى كرپى سالانە بدات.

۲- ئەگەر بەخپوكار گشت كرپى سالانەى دابوو، دەبیت خاوەن دامەزراوەكە بەشەپارەى پاش گواستنەوهى قوتابى يان خویندكار بداتەوه بە بەخپوكار.

ماددەى (۱۵):

ھەلپەساردن ۋە ھەلۋەشاندىنە ۋە ئارەزوومەندانەى مۆلەتى دامەزراۋەى پەروەردەى:-

يەكەم: خاۋەن مۆلەت مافى ھەيە بۇ ماۋەى يەك تا دوو سال دامەززاندىنى دامەزراۋەكە دوا بىخات، لە رېنگەى پېشكەشكىدىنى داۋايەك بۇ ۋەزارەت ۋە دانى رسومات.

دوۋەم: ئەگەر خاۋەن دامەزراۋەكە ئارەزومەندانەى ويستى دامەزراۋەكەى بە ھەمىشەى دابىخات، دەبىت بە نوسراۋ ۋە بە لايەنى كەم پېش كۆتايى مانگى (۴) چوار ۋەزارەت لە بەردەوامنەبوونى خويىندىن لە دامەزراۋەكە بۇ سالى خويىندىنى نويى ئاگادار بىكاتەۋە.

سېيەم: خاۋەن دامەزراۋە پابەندە بە بەردەوامبوونى خويىندىن لە دامەزراۋەكە تا كۆتايى خولى دوۋەمى تاقىكىردنەۋەكان.

چوارەم:

۱- پېوستە لەسەر خاۋەن دامەزراۋەكە بە ھەماھەنگى لەگەل ۋەزارەت رېنگايەكى گونجاۋ بۇ ھاۋاكارىكىردىنى گواستىنەۋەى ئارەزومەندانەى قوتابيان ۋە خويىندىكاران، بۇ دامەزراۋەيەكى حكومى يان ناحكومى كە بەخپوكار كرىكەى دەدات، بدۆزبىتەۋە.

۲- ئەگەر بەخپوكار گشت كرىپى سالانەى دابوو، دەبىت خاۋەن دامەزراۋەكە بەشە پارەى پاش گواستىنەۋەى قوتابى يان خويىندىكار بداتەۋە بە بەخپوكار.

ماددەى (۱۶):

يەكەم: لەكاتى داخستنى دامەزراۋەكە ھەموو بەلگەنامەكانى قوتابيان ۋە خويىندىكاران ۋە تۆمارەكانى دامەزراۋەكە رادەستى بەرپۆۋەبەرايەتى پەروەردەى قەزا دەكرىت.

دوۋەم: لەكاتى داخستنى دامەزراۋەكە تەلار ۋە كەل ۋەپەلى دامەزراۋەكە مافى خاۋەن دامەزراۋەكەيە.

ماددەى (۱۷):

لە حالەتى ھەلۋەشاندىنەۋەى مۆلەت لە لايەن ۋەزارەتەۋە، خاۋەن مۆلەت مافى داۋاكردىنى مۆلەتى نويى تاكوو (۳) سىن سال نيبە.

بهشی سییه م سه رپه رشتیکردن و هه لسه نگاندن

ماددهی (۱۸):

لايه نی سه رپه رشتیکار:-

یه کهم: به پښو به رایه تی سه رپه رشتیکردنی په روه ردهیی پارژگا، سه رپه رشتی په روه ردهیی و کارگیږی دامه زراوه په روه ردهیی نا حکومه یه کان ده کات.

دووه م: له کاتی پښو یست و ه زارته لیژنه ی تایبته دروست ده کات به مه به سستی دلنیا بوون له جی به جیکردنی یاسا و رپنماییه کان.

سییه م: ئه رکه له سه ر دامه زراوه په روه ردهیی نا حکومه کان، کارناسانی بو سه رپه رشتیاران و لیژنه کانی سه رپه رشتیاری بکه ن.

ماددهی (۱۹):

سه رپه رشتیکردنی دامه زراوه په روه ردهیی نا حکومه خۆمالییه کان:-

هه موو دامه زراوه یه کی په روه ردهیی نا حکومی خۆمالی، ده بیت به سیسته می سه رپه رشتیکردن و هه لسه نگاندن و ه زارته پابه ند بیت.

ماددهی (۲۰):

سه رپه رشتیکردنی دامه زراوه په روه ردهیی نا حکومه نیوده وله تی و بیانییه کان:-

یه کهم: هه موو دامه زراوه یه کی په روه ردهیی نا حکومی نیوده وله تی و بیانی، ده بیت به و سیسته می سه رپه رشتیکردن و هه لسه نگانده ی که پیشتر مؤله تی له سه ر و ه رگیراوه پابه ند بیت.

دووه م: و ه زارته هر کات به پښو سستی زانی، مافی پشکین و به دوا داچوون و سه رپه رشتیکردن و هه لسه نگاندن و دامه زراوه نیوده وله تی و بیانییه کانی هه یه.

ماددەى (۲۱):

ھەلسەنگاندى سالاھى دامەزراوھكە:-

يەكەم: پېويستە ھەموو دامەزراوھيەكى پەروەردەيى ناھكومى خۇمالى، بەر لە كۆتايىي مانگى (۷) ھوت و لە رېگەي رېكارەكانى دامەزراوھكە و پركردنەوھى فۆرمىكى وەزارەتەوھ، ھەلسەنگاندى سالاھى بۇ ئاستى فېربوونى قوتابيان و خوئندكاران و ئەداي كادىرانى وائەوتنەوھ و كادىرانى كارگېرى و بەرپۆھچوونى پروسەي پەروەردە و فېركارىيە بە شېوھيەكى گشتى بكن؛ ئەويش بە مەبەستى دلئابوون لە بەدھېئانى ئامانجە پەروەردەيى و فېركارىيەكان و سوودوھرگرتن بۇ گەشەپېدانى شېوھى كارى دامەزراوھكە.

دووھم: پېويستە ھەموو دامەزراوھيەكى پەروەردەيى ناھكومى ئۆدەولەتى و بيانىيەكان، بەر لە رۆژى يەكەمى مانگى (۷) ھوت و لە رېگەي رېكارەكانى دامەزراوھكە ھەلسەنگاندى سالاھى بۇ ئاستى فېربوونى قوتابيان و خوئندكاران و ئەداي كادىرانى وائەوتنەوھ و كادىرانى كارگېرى و بەرپۆھچوونى پروسەي پەروەردە و فېركارىيە بە شېوھيەكى گشتى بكن؛ ئەويش بە مەبەستى دلئابوون لە بەدھېئانى ئامانجە پەروەردەيى و فېركارىيەكان و سوودوھرگرتن بۇ گەشەپېدانى شېوھى كارى دامەزراوھكە.

سېيەم: پېويستە يوختەيەكى فۆرمەكانى ھەلسەنگاندى و راپۆرتى ھەلسەنگاندى و بەلگەكان و پېداويستەكان، بۇ (لايەنى سەرپەرشتيارى پەيوەندىدار) و (بەرپۆھبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكومىيەكان) بنېردىت، ئەويش بەر لە رۆژى يەكەمى مانگى (۷) ھوت. لە كاتى ھەلسەنگاندى ئەنجامى تاقىكردنەوھى نىشتىمانى و وەزارى سالى خوئندى پېشتەر بە كار دېت.

ماددەى (۲۲):

ھەلسەنگاندى سالاھى وەزارەت:-

يەكەم: لايەنى سەرپەرشتيارى پەيوەندىدار لە وەزارەت، ھەلسەنگاندى سالاھى بۇ دامەزراوھ پەروەردەيە ناھكومىيەكان دەكات.

دووھم: لايەنى كەم پېش (۷) ھوت رۆژ، دامەزراوھكە لە رۆژى ھەلسەنگاندى و ھاتنى سەرپەرشتياران ئاگادار دەكرېتەوھ.

سېيەم: پېويستە لەسەر بەرپۆھبەر كارئاسانى بۇ سەرپەرشتياران و ليژنەكانى وەزارەت بكات لە كاتى سەرپەرشتيارى و بەدواداچووندا.

چوارەم: ھەلسەنگاندى زۆر بوار لە خۇ دەگرېت، بۇ نمونە:

۱- ئاستى فېربوونى مندالان و قوتابيان و خوئندكاران.

۲- ئاستى گەيشتىنى دامەزراوۋەكە بە ئامانچە پەرۋەردەيى و فېركارىيەكان.

۳- ئاستى سەلامەتى قوتايان و خوئندكاران و كارمەندان.

۴- كواليتى خوئندن.

۵- ئەداي كاديرانى دامەزراوۋەكە.

۶- پابەند بوون بە ياسا و رېنمايەكان.

۷- پېشكەشكردىنى پشتيوانى و راويژ لە لايەن سەرپەرشتيارانەو بە دامەزراوۋەكە سەبارەت بە چۈنەيتى باشتكردىنى كارەكانى دامەزراوۋەكە.

پېنجەم: پوختەيەكى راپۆرتى سەرپەرشتياران دەنيردېت بۆ (بەرپۆەبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناكوميەكان)، و كۆپيەكى راپۆرتەكەش دەدېت بە دامەزراوۋەكە.

شەشەم: لە ماوەي (۱۵) پازدە رۆژدا لە رۆژى گەيشتىنى راپۆرتەكە بە دەستى دامەزراوۋەكە، دامەزراوۋەكە مافى تانەلېدانى لە راپۆرتى سەرپەرشتياران، لاي وەزارەت ھەيە.

ماددەى (۲۳):

پۆلېنكردىنى دامەزراوۋە پەرۋەردەيە ناكوميەكان:-

يەكەم: ئەداي ھەر دامەزراوۋەيەكى پەرۋەردەيى بە گوپرەي زانيارىيەكان و بەلگەكانى راپۆرتى سالانە دەبېت و بەم جۆرە پۆلېن دەكرېت:

۱- ئاستى يەكەم (پېويستى بە پشتيوانىيى زۆرە).

۲- ئاستى دووھم (پېويستى بە پشتيوانىيە).

۳- ئاستى سېپەم (ناوھند).

۴- ئاستى چوارەم (زۆر باشە).

دووھم: ھەر كاديرېك لە ھەر دامەزراوۋەيەك بە گوپرەي ھەلسەنگاندىن و بەم جۆرە پۆلېن دەكرېت:

۱- ناياب.

۲- زۆر باشە.

۳- باشه.

۴- ناوه‌ند.

۵- په‌سه‌ند.

۶- لاواز.

سپیه‌م:

۱- هر دامه‌زراوه‌یه‌کی په‌روه‌ده‌یی ناحکومی که ئاستی یه‌که‌م و ئاستی دووه‌می برگیه یه‌که‌می ئه‌م ماده‌یه‌ی به‌ده‌ست هینا، ده‌بیت بۆ سالی خویندنی پاشتر ئاستی به‌رز بکاته‌وه.

۲- ئه‌گه‌ر دامه‌زراوه‌که چاکسازی پیویستی نه‌کرد بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاسته‌که‌ی، ئه‌وکات وه‌زاره‌ت به‌ پیی خشته‌ی سزاکان لیپرسینه‌وه‌ی له‌گه‌ل ده‌کا.

چواره‌م:

۱- هر کارمه‌ندیکی په‌روه‌ده‌یی ئاستی (لاواز) یاخود (په‌سه‌ند)ی به‌ده‌ست هینا، ده‌بیت ئاسته‌که‌ی به‌رز بکاته‌وه.

۲- ئه‌گه‌ر کارمه‌نده‌که له‌سه‌ر ئاستی (لاواز) و (په‌سه‌ند) به‌رده‌وام بوو، دامه‌زراوه‌که ده‌توانی‌ت رپکاری پیویست بگریته‌ به‌ر و گریبه‌سته‌که‌ی هه‌لوه‌شینیتته‌وه.

بەشى چوارەم

تەلارى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكومىيەكان و پاشكۆكانيان.

ماددەى (۲۴):

يەكەم: دەبىت تەلارى گشت باخچەيەكى مندالان و قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگەيەكى ناھكومى، لە سەر بنەماى مەرج و سەلامەتى و ستاندرەدەكانى دامودەزگا فەرمى پەيوەندىدارەكان بىت، ئەويش لە رىڭاي ھېنانى نەخشەى پەسەند كراو.

دووم: پىويستە تەلارى باخچەى مندالان و قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگەى ناھكومى كە لە پووى تەلارسازىيەوہ لە ئايندەدا بنياد دەنرېت، گشت مەرجەكانى تەلارسازى و ھونەرى و پەروەردەيى لە خۆ بگرېت كە لەم بەشە و ھاوپېچەكانى تەلارسازى پاشكۆى ئەم رېنمايىيە ھاتووه.

سېيەم: ئەگەر داواكارى مۆلەتى باخچە، بىھويت باخچەى مندالان لە تەلارېك كە دروست كراوہ دابمەزرېنېت، دەبىت تەلارى باخچەكە ئەو مەرجە تەلارسازى و ھونەرى و پەروەردەيىيەنە لە خۆ بگرېت كە لەم بەشە و ھاوپېچى ژمارە (۲) دووى ئەم رېنمايىيە ھاتووه.

چوارەم: ئەگەر داواكارى مۆلەتى قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگە، بىھويت لە تەلارېك كە دروست كراوہ دابمەزرېنېت، دەبىت تەلارەكە بە لايەنى كەم ئەو مەرجە تەلارسازى و ھونەرى و پەروەردەيى لە خۆ بگرېت كە لەم بەشە و ھاوپېچى ژمارە (۴) چوارى ئەم رېنمايىيە ھاتووه.

ماددەى (۲۵):

دەبىت خاوەنى مۆلەتى باخچەى مندالان و قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگەى ناھكومى، كە پىشتر مۆلەتيان وەرگرتووه و دامەزراوہكانيان دەستبەكارن، لە ماوہى (۳) سىن سالدالەگەل ھوكمەكانى تەلارسازى ئەم رېنمايىيە خۇيان بگونجېن، ئەگەر نا سزادەدرېن.

ماددەى (۲۶):

دەكرېت بالەخانەى دامەزراوہ پەروەردەيىيە ناھكومىيەكان مۆلك بن يان كرى.

ماددەى (۲۷):

يەكەم: تەلارى باخچەى مندالان.

۱- باخچەى مندالان نايىت لە نھۆمى عەرزى (نھۆمى يەكەم) و نھۆمى دووھمى تەلارىك زياتر بەكار بېنىت.

۲- كاتىك باخچەكە لە (۲) دوو نھۆم پىك دىت، دەكرىت ھەر دوو نھۆمەكە بۇ كارى پەروەردەيى بەكار بېنىت.

۳- نايىت ھىچ چالاككەىكى پەروەردەيى باخچەى مندالان لە ژىرزەمىن بېنىت.

دووھم: ئەگەر بالەخانەى قوتابخانە لە (۳) سى نھوم زياتر بوو، جگە لە ژىرزەمىن، ئەو كات پىويستى بە رەزامەندىي تايبەت ھەيە لە لايەن وەزارەتەو بە مەرجىك سىستەمى نھۆمپر (مصدق) لە تەلارەكە ھەبىت.

سىيەم: دەكرىت خويىندنگە و پەيمانگە لە تەلارىكى بەرزتر لە (۳) سى نھۆمى بېنىت، و دەكرىت پەيمانگە چەند نھۆمىكى جياوازى لە تەلارەكەدا ھەبىت، بە مەرجىك سىستەمى نھۆمپر لە تەلارەكە ھەبىت.

چوارەم: دەكرىت دوو پەيمانگەى پىپورى جياواز لە يەك بالەخانەدا بن، بەلام لە نھۆمى جياوازدا، و لەو كاتەدا ھەر پەيمانگەيەك بتوانىت گشت رووبەر و پىداويستىەكانى كە پىويستىەتى بە كارى بھىنىت.

پىنجەم: كارگىرى قوتابخانە و خويىندنگە و پەيمانگە ناھكومىەكان بۇيان ھەيە سوود لە تەلارەكەى خويان وەربگرن لە دوای تەواو بوونى دەوام و لە كاتى پشووھەكان بۇ كارى كارگىرى و پەروەردەيى و فېركارى.

شەشەم: بۇ پىشتگىرىكردىنى دامەزراوھەكە و بەرپوھەبەر بە شپوھەيەكى گىشتى، خاوەنى دامەزراوھەكە مافى بوونى ژوورىكى خوى لە تەلارى دامەزراوھەكە ھەيە.

بەشى پىنچەم

مامۇستا و فەرمانبەرانى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكومىيەكان و پىكھاتە كارگىرپىيەكان

ماددەى (۲۸):

مامۇستايان و فەرمانبەرانى تىرى باخچەى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و پەيمانگەى ناھكومى:-

يەكەم: پىويستە ھەموو باخچەيەكى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و پەيمانگەيەكى ناھكومى بەرپۆبەرىكى ھەمىشەيى (مىلاك) ھەبىت.

دووەم: پىويستە ھەموو قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى كە ژمارەى قوتابىيەكانى/خویندكارەكانى لە (۱۵۰) سەد و پەنجا تىپەر بوو، يارىدەدەرىكى بەرپۆبەرى ھەمىشەيى (مىلاك) ھەبىت بۇ ھەر (۱۵۰) سەد و پەنجا قوتابى و خویندكارىك. داوا لە ھىچ دامەزراوہيەك ناكرىت لە (۴) چوار يارىدەدەرى بەرپۆبەرى زياترى ھەبىت.

سەيھەم: پىويستە ھەموو باخچەيەكى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى ژمارەيەك مامۇستاي ھەبىت كە لەگەل ژمارەى قوتابى و خویندكارەكانى بگونجىت.

چوارەم: پىويستە ھەموو قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى رېنمايىكارىكى پەروەردەيى ھەبىت، بۇ ھەر (۱۵۰) سەد و پەنجا قوتابى و خویندكارىك.

پىنچەم: پىويستە ھەموو قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى كە لە (۱۵۰) سەد و پەنجا قوتابى و خویندكارى زياتر ھەبىت، فەرمانبەرىكى تەندروستىيى دابمەزرېنىت. ئەگەر ژمارەى قوتابىيان و خویندكاران لە (۱۵۰) سەد و پەنجا كەمتر بوو دەبىت قوتابخانە/خویندنگە/پەيمانگە بە شپۆبەرى كەى دىكە خزمەتگوزارى تەندروستى دابىن بكات.

شەشەم: پىويستە ھەموو قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى كە لە (۱۵۰) سەد و پەنجا قوتابى و خویندكارى زياتر ھەبىت، راستگرېكى كىتېبخانەى ھەبىت.

ھەوۋتەم: ھەموو باخچەيەكى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيەكى ناھكومى، ژمارەيەك فەرمانبەرى كارگىرپى و خزمەتگوزارى دەبىت، بە گوڤرەى پىداويستى دامەزراوہكە و بەو ناوئىشانانەى كە دامەزراوہكە برپارى لەسەر دەدات.

ھەشتەم: دامەزراندنى مامۇستايان و فەرمانبەرانى دىكەى باخچەكانى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەكان بە گوڤرەى مەرجە خواستراوہكانى ھەر پىشەيەك دەبىت و، بە گوڤرەى رېكارى دامەزراوہكە و گرېبەست لەنپوان كارمەند و دامەزراوہكە دەبىت.

نۆيەم: پېويستە ھەموو كۆمەلگەيەكى پەروەردەيى ناھكومى، بەرپۆبەرىكى خاوەن پروانامەي زانكۆي ھەبېت. جگە لەو ھەر قۇناغىكى خويىندىن لە كۆمەلگەكە يارىدەدەرىكى بەرپۆبەر دەبېت بۇ كاروبارى قوتاببيان و يەك يارىدەدەرىش بۇ كاروبارى كارگېرى.

دەيەم: مامۇستاي ھەميشەيى و كارمەندى ھەميشەيى لە دامەزراوہ پەروەردەيى ناھكومىەكان برېتېن لە:

۱- گشت ئەوانەي لە دامەزراوہكە دامەزراون بى ئەوہى موچەخۆرى كەرتى گشتى بن.

۲- گشت ئەوانەي لە دامەزراوہكە دامەزراون بى ئەوہى تەمەنيان لە (۶۳) شەست و سى سأل زياتر بېت.

۳- گشت ئەوانەي لە دامەزراوہكە دامەزراون بى ئەوہى گرېبەستى ھەميشەبيان لە ھىچ شوپىكى تر ھەبېت.

ماددەي (۲۹):

يەكەم: دەبېت رېژەي ئەندامە ھەميشەبيىەكانى دەستەي مامۇستايان لە دامەزراوہ پەروەردەيى ناھكومىەكان، لە (۸۰%) ھەشتا لە سەدى كۆي گشتى كارمەندە وانەبېژەكان كەمتر نەبېت.

دووەم: دامەزراوہ پەروەردەيى ناھكومىەكان، مافيان ھەيە تا (۲۰%) بېست لە سەدى دەستەي مامۇستايان، مامۇستاي وانەبېژ بېت.

سېيەم: تەنھا پاش تەواوبوونى دەوامى فەرمى قوتابخانە و پەيمانگە حكومىەكە و پاش ئاگاداركدنەوہى شوپىنى كارەكەي و بى ئەوہى كارىگەرى لەسەر ئەركەكانى لە دامەزراوہ حكومىەكە ھەبېت، مامۇستايان و فەرمانبەرانى ترى حكومى مافيان ھەيە لە قوتابخانە و پەيمانگە ناھكومىەكان وەك وانەبېژ كار بكن، ئەوہبش بە پىي ماددەي (۶) لە ياساى بەرزەفتى فەرمانبەرانى دەولەت و كەرتى گشتى ژمارە (۱۴)ى سالى (۱۹۹۱).

چوارەم: نابېت كەسېك لە دوو دامەزراوہي پەروەردەيى ناھكومى بەرپۆبەر بېت.

پىنجەم: دامەزراوہ پەروەردەيى ناھكومىەكان، نابېت مامۇستايەك كە بەھۆي نەخۆشى و نەتوانىنى كاركدن خانەنشېن كراوہ، دابمەزرىنن ياخود بەكارى بېنن وەك وانەبېژ.

ماددەى (۳۰):

مافى مامۇستايان و فەرمانبەرانى تىرى دامەزراوہكە:-

يەكەم: خاوەنى دامەزراوہى پەرورەدەيى ناحكومى، بەرپرسە لە پاراستنى ماف و ئىمتيازاتە ماددى و مەعنەوييەكانى كارمەندەكان لە ماوہى خزمەتكردنيان لە دامەزراوہكەدا.

دووەم: پيويستە بەرپوہبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەكان، ئەو تۆمارانە بگرنە دەست كە ياساى دەستەبەرى كۆمەلايەتى بەركار بە مەرجى داناون بۆ جيگيرکردنى مافى كارمەندەكانى لە مامۇستا و فەرمانبەرو كارگوزارەكان.

سێيەم: كارمەندانى دامەزراوہى پەرورەدەيى ناحكومى، مافى (۲۰) بيست رۆژ پشوويمان بە تەواوى مووچەوہ لە ساليكدا ھەيە، ئەويش لە كاتى ھاويندا، و دەبيت لە گريپەستى دامەزراندنيش ئەو مافە ھاتبەت. ھەرۆھە مافى (۷) ھوت رۆژ پشوويمان لە كاتى دەوامى يەك سالى خويندندا ھەيە.

چوارەم: مامۇستايانى دامەزراوہ پەرورەدەيى ناحكومىيەكان، مافى بەشداريکردنيان لە خولى بەھيزکردنى تواناكان و فيربوونى بەردەوام ھەيە، كە لە ساليكدا نايبت لە (۳۰) سى كاژير كەمتر بيبت لە سەر خەرجى دامەزراوہكە.

پنجەم: نايبت كاژيرەكانى كارکردنى مامۇستايان و فەرمانبەرانى دامەزراوہكە لە (۸) ھەشت كاژير لە رۆژيكددا، لە (۴۰) چل كاژير لە ھەفتەيەكدا زياتر بيبت. ژمارەى بەشەوانەكانى كاديروانى وانەوتنەوہش بە گوپرەى ئەو گريپەستە دەبيت، كە لەنيوان دامەزراوہكە و كاديروەكە بەستراوہ، بە رەچاوکردنى كاژيرەكانى كار لە ھەفتەيەكدا كە لەم خالەدا باس كراوہ. لە ھالەتى كارکردنى زياتريش، پيويستە دامەزراوہكە مافى ھەر كاژيريكى كارکردنى زيا دە بە مامۇستا و فەرمانبەرە پەيوەنديدارەكە بەدات.

شەشەم: كەمترين برى مووچەى مانگانەى مامۇستاي ھەميشەيى نايبت كەمتر بيبت لە كەمترين مووچەى بنەرەتى مامۇستايانى كەرتى گشتى بە گوپرەى پروانامە و سالى خزمەت.

ھەوتەم: لە پشووى ھاويندا، مووچەى مامۇستاي ھەميشەيى دامەزراوہ پەرورەدەيى ناحكومىيەكان نايبت بېردرېت و دەكرېت دامەزراوہكە لە ھاويندا سوود لە مامۇستايان و ھەر بگريت بە مەبەستى ئەنجامدانى چالاكى و خولى بەھيزکردنى قوتايان و خويندكاران و كارى تر.

ھەشتەم: موچەى مامۇستايانى وانەبيژ، واتە ئەوانەى ھەميشەيى نين، بە پيى گريپەستىكى نيوان دامەزراوہكە و مامۇستا دەبيت.

نۆيەم: لە كاتى نەخۆشى مامۇستايان، مافى پشووى نەخوشيان ھەيە بە پيى گريپەستەكانيان.

دەيەم: ئەگەر ژمارەى رۆژانى نەھاتنى بى ھۆى مامۇستا و كارمەندانى تر لە ساليكى خويندندا لە (۳) سى رۆژ تپيەر بوو، دامەزراوہكە مافى ھەلۆھشاندنەوہى گريپەستەكەى ھەيە.

ماددهی (۳۱):

ئەو لایەن و كەسانەى كە خاوەنى مۆلەتى دامەزراوەى پەروەردەى ناھكۆمىن، بەرپرسى راستەوخۆن لە دامەزراوەكە و بەرجەستەكردنى مافى فەرمانبەرەكانى لەبەردەم ھەموو لایەنە فەرمىيەكان.

ماددهی (۳۲):

مەرجەكانى دامەزراندنى بەرپۆھبەر:-

یەكەم: بە پىی ماددهى (شازدەيەم) یاسای قوتابخانە و پەیمانگە ناھكۆمىيەكان ئەم مەرجانە پىیويستن:
۱- بەلای كەم ھەلگەرى برۆانامەى زانكۆیى بەرايى بىت و سەلامەتى تەندروستى شىاو بىت بۆ كاركردن لەو پىشەيەدا.

۲- بە بەلگەنامەى پزىشكى پەسەندكراو لە لایەن لىژنەيەكى پزىشكى پىپۆرەو بەسەلمىنریت كە لە رووى تەندروستىيەو ھەو گونجاو ھەم پىشەيەدا كار بكات.

۳- پىیويستە لە رووى پەروەردەيەو ھەتھاتوو بىت و ماوہى خزمەتكردنى لە بواری پەروەردەيیدا لە (۵) پىنج سأل كەمتر نەبىت.

۴- پىیويستە بە تاوانى ئابرووبەر ھوكم نەدرايىت. ھەروەھا بە سزايەكى پەروەردەيى بەرچاو سزا نەدرايىت.

دووھەم: ئەگەر خاوەنى دامەزراوہ گشت مەرجەكانى خالى يەكەمى سەرەوہى تىدا بوو، مافى ھەيە بىت بە بەرپۆھبەرى دامەزراوہكە.

ماددهی (۳۳):

مەرجەكانى دامەزراندنى يارىدەدەرى بەرپۆھبەر:-

یەكەم: يارىدەدەرى بەرپۆھبەرى باخچەى مندالان، دەبىت برۆانامەى بەكالۆرىۆسى لە بواری پەروەردەدا ھەبىت.

دووھەم: يارىدەدەرى بەرپۆھبەرى قوتابخانە و خويندنگە و پەیمانگە دەبىت برۆانامەى بەكالۆرىۆسى لە بواری پەروەردەدا ھەبىت و، ئەزموونىشى لە بواری پەروەردە لە (۳) سى سأل كەمتر نەبىت.

سێيەم: دەبىت بە تاوانى بەدەرەوشتى ھوكم نەدرايىت.

ماددهی (۳۴):

مهرجه کانی دامه زرانندی مامۆستا:-

یه کهم: پۆیسته ده رچووی زانکۆ یان پهیمانگه یان خولی پینگه یاندنی بواری پهروه رده و فیرکردن بییت.

دووهم: له رووی تهندرستی و پهروه رده بییه وه لیها توو بییت.

ماددهی (۳۵):

مهرجه کانی دامه زرانندی رینماییکاری پهروه رده یی:-

یه کهم: ده بییت ده رچووی زانکۆ بییت له یه کیک له پسپۆرییه کانی کۆمه لناسی یان دهروناسی.

دووهم: ده بییت به تاوانی به دره وشتی حوکم نه درا بییت.

ماددهی (۳۶):

ئه رکه کانی به رپۆه بهر له دامه زراوه پهروه رده ییه ناحکومیه کان:-

یه کهم: هه ولدان بۆ هینانه ئارای که شیکی پهروه رده و خویندنی گونجاو که بیته مایه ی به دیه پانی ئامانجه خوازاوه کانی پهروه رده و فیرکاری.

دووهم: به دوا داچوون و دابینکردنی به رپۆه چوونی پرۆسه ی پهروه رده و فیرکاری له دامه زراوه که به شیوه یه کی گونجاو.

سپیه م: کارکردن بۆ دهسته بهرکردنی ژینگه یه کی تهندرست بۆ دامه زراوه که و سه لامه تیی قوتابیان و خویندکاران و سه رجه م فه رمان به ران و کارمه ندانی دیکه.

چواره م: کارکردن بۆ به رزکردنی ئاستی زانستی و کارامه یی و گیانی هاویشتیوانیی قوتابیان و خویندکارانی دامه زراوه که.

پینجه م: دابه شکردنی به شه وانه کان به سه ر مامۆستایان و دلنیا بوون له پیاده کردنی پلانی سالانه ی خویندنی بابه ته کان.

شه شه م: دابه شکردنی ئه رکه کان به سه ر ئه ندامانی به شی کارگێری و مامۆستایان و فه رمان به ره کانی دیکه.

حه وته م: ده ستپیشخه ری بۆ دارشتنی پلانی سالانه و هه لسه نگانندی سالانه و پلانی ئه نجامدانی تاقیکردنه وه کان و به دوا داچوون بۆ به رپۆه چوونیان.

هه شته م: دیده نیکردنی مامۆستایان له ناو پۆله کانی خویندن.

نۆيەم: پشتيوانىكىردنى مامۇستايان و فەرمانبەرانى تر له ئەنجامدانى ئەرکەكانيان و بەرزکردنەوہى تواناكانيان.

دەيەم: دابىنكىردنى دلىيى جۆرى و كوالىتى خويىندن و دروستىيى ھەموو ئەو تۆمارانەى كە پىويستە له دامەزراوہكەدا ھەبن.

يازدەيەم: بەرپرسى يەكەمى كارگىرپىيە.

دوازدەيەم: ھەر ئەرکىكى تر كە پى رادەسىپىردىت له لايەن خاوەن دامەزراوہكەوہ.

ماددەى (۳۷):

ئەرکەكانى يارىدەدەرى بەرپۆبەر:-

يەكەم: ئەركى يارىدەدەرى بەرپۆبەر بۇ كاروبارى كارگىرپى، يارمەتيدانى بەرپۆبەرە له ئەرکە كارگىرپىيەكان.

دووہم: ئەركى يارىدەدەرى بەرپۆبەر بۇ كاروبارى قوتابيان و خويىندكاران، يارمەتيدانى بەرپۆبەرە له كاروبارى قوتابيان و خويىندكاران و يارمەتيدان و رىنمايىكىردنى قوتابيان و خويىندكارانە لهو پرسانەى كە پەيوەستن بە خويىندن له گشت قۇناغەكانى خويىندن و ھاندانيان له بەردەوامبوون له خويىندن.

سپىيەم: ھەر ئەرکىكى دىكە كە لەلايەن بەرپۆبەر پىي دەسىپىردىت ياخود لەلايەن وەزارەتەوہ، بە رىنمايى دەردەكرىت.

ماددەى (۳۸):

ئەرکەكانى مامۇستا:-

يەكەم: پيشكەشكىردنى ئەوہى له توانايدايە بۇ فيركردن و پەروەردەكىردنى قوتابى و خويىندكار بە چاكتىرىن شىوہ.

دووہم: بەشدارىكىردن له بنىاتنانى بەھاكان لاي قوتابيان و خويىندكاران.

سپىيەم: گەشەپىدان و ھاندانى گيانى داھىنان و خويىندنەوہى رەخنەگرانەى دەقەكان.

چوارەم: پشتيوانىكىردنى قوتابى و خويىندكار له بنىاتنانى كەسايەتى و متمانەبوون بە خۇى.

پىنجەم: گونجاندى خويىندن بەپىي تواناكانى ھەر قوتابى و خويىندكارپىك.

شەشەم: دارشتنى پلانى سالانەى خويىندى ئەو بابەتانەى كە مامۇستا دەيانلپتەوہ و دابەشكىردنى بەسەر قوتابيان و خويىندكاراندا.

حەفتەم: پاهىنانى قوتابيان و خويىندكاران و ئامادەكىردن بۇ تاقىكىردنەوہكان.

ههشته م: دانانی پرسپاری تاقیکردنه وه و به شداریکردن له ئهجامدانی تاقیکردنه وه کان و راستکردنه وه ی پرسپاره کانی تاقیکردنه وه کان و دانانی نمره کان.

نۆیه م: ههولدان بۆ گه شه پیدانی زانیاری و ئه دای خۆی له رینگه ی به شداریکردن له خوله په وروهرده یی و زانستییه جوراوجوره کان و به دوا داچوونی بۆ به ره وپیشچوونه هاوچه رخه کان له بواره که ی.

دهیه م: هاوکاریکردنی کارگێرپی دامه زراوه که بۆ به دیهینانی ژینگه یه کی په وروهرده یی و زانستی گونجاو و به شداریکردنی له چالاکییه کان.

یازدهیه م: پیدانی ئه و زانیارییه که که سوکاری قوتابیان و خویندکاران داوای ده که ن سه بارهت به قوتابی و خویندکارانیان و به ره وپیشچوونی خویندنیان.

دوازهیه م: سه لامه تیی قوتابی و خویندکار له کاتی وانه وتنه وه و له و کاته ی له ژیر سه ره په رشتی مامۆستان.

سێزدهیه م: له کاتی پێویست پیشکه شکردنی پیشنیار به کارگێرپی دامه زراوه که سه بارهت به چۆنیه تیی به ره وپیشبردنی باشتری دامه زراوه که و دابینکردنی سه لامه تی باشت.

چواردهیه م: به شداریکردن له فیرکردنی به رده وام و فیرکردنی که سانی دیکه.

پازدهیه م: هه ر ئه رکبکی دیکه که له لایه ن به رپوه به ره وه یاخود یاساو و رینماییی پپی ده سپێردریت.

مادده ی (۳۹):

ئهرکه کانی رینماییکاری په وروهرده یی:-

ئهرکی سه ره کیی رینماییکاری په وروهرده یی، به دوا داچوونه سه بارهت به پرسی قوتابیان و خویندکاران و پشتگیریکردنیان بۆ چاره سه رکردنی گرفته ده روونی و کۆمه لایه تییه کانیان له چوارچۆه ی دامه زراوه که.

ماددەى (۴۰):

گرېبەستى نىوان دامەزراۋەى پەروەردەىى ناحكومى و مامۇستايان و فەرمانبەرەكانى:-

يەكەم: يېۋىستە گرېبەست لە نىوان دامەزراۋەكە و ھەر كارمەندىكى دامەزراۋەكە ھەبىت.

دوۋەم: دەبىت گرېبەستەكە ماۋەى كاركردن و بىرى مۇچە و كات و شىۋازى پىشووەكان و ومافەكانى تىرى كارمەندانى تىدا ھاتىت.

سىيەم: دەبىت ھەردوۋ لايەن پابەند بن بە گرېبەستەكەۋە.

چوارەم: ئەگەر مامۇستا ياخود كارمەندىكى دىكەى دامەزراۋەكە وىستى دامەزراۋەكە بە جىن بھىلئىت و گرېبەستەكە ھەلۋەشېنئىتەۋە، دەبىت پېش (۳) سى مانگ بە نوسراۋېك دامەزراۋەكە ئاگادار بكاتەۋە، و بەمەرچىك دەستلەكار ھەلگرتنەكەى دۋاى كۆتايى ھەر وەرزىكى خويىندن بىت. ئەگەر نا دامەزراۋەكە مافى بەرزكردەۋەى سكالائى ياساى ھەپە.

پىنجەم: يېۋىستە دامەزراۋەكە وىنەپەكى پەسەنى گرېبەستى تەۋاى مامۇستايان و فەرمانبەرەكان بيارىزىت.

شەشەم: يېۋىستە دامەزراۋەكان لە مانگى يەكەمى سالى خويىندن، ناۋى ئەندامانى بەرپۆۋەبەراپەتى و كارمەندانى وانەوتەۋەى دامەزراۋەكە بۆ بەرپۆۋەبەراپەتى گشتى پەروەردەى پارىزگا، ۋەك ئاگادارى بنىرن.

حەۋتەم:

ئەگەر مامۇستاپەك ياخود كارمەندىك كەم و كورپى ھەبوۋ، لە لايەن دامەزراۋەكەۋە ئاگادار دەكرىتەۋە. ئەگەر كەم و كورپىكە بەردەۋام بوۋ دامەزراۋەكە مافى ھەلۋەشاندىۋەى گرېبەستەكەى ھەپە، و دەبىت كارمەندەكە لەۋە ئاگادار بكرىتەۋە.

ھەشتەم:

۱- خاۋەنى دامەزراۋە واژوو لەسەر گرېبەستى دامەزراندن و دەست لەكاركىشانەۋە و كۆتايى ھىنان بەكارى بەرپۆۋەبەر و كارمەندى ژمىربارى دامەزراۋەكە دەكات.

۲- خاۋەنى دامەزراۋەى پەروەردەىى و فېركارىى ناحكومى مافى ھەلۋەشاندىۋەى گرېبەستى بەرپۆۋەبەر و كارمەندى ژمىربارى نىپە بەبى باسكردنى ھۆپەكانى ئەۋ ھەلۋەشاندىۋەپە بۇيان.

نۆپەم:

۱- بەرپۆۋەبەرى دامەزراۋەكە واژوو لەسەر گرېبەستى دامەزراندن و دەست لەكاركىشانەۋە و كۆتايى ھىنان بە كارى مامۇستا و كارمەندانى دىكە و خزمەتگوزارەكان دەكات.

۲- بەرپۆۋەبەرى دامەزراۋەكە، مافى ھەلۋەشاندىۋەى گرېبەستى مامۇستايان و كارمەندانى دىكەى نىپە، بەبى باسكردنى ھۆپەكانى ئەۋ دەركردە بۇيان.

ماددەى (۴۱):

ئەنجومەنى دامەزراوہى پەرورەدەيى ناکومى.

لە ھەر قوتابخانە و خویندنگە و پەیمانگەيەك، ئەنجومەنىك پىك دەھىنرېت و بە ئەندامىەتى ھەر يەك لە:

يەكەم: خاوەن دامەزراوہەكە يان نوینەرېكى، كە سەرۆكى ئەنجومەنەكە دەبیت.

دووەم: بەرپۆەبەرى دامەزراوہەكە.

سېيەم: دوو نوینەر لە دەستەى مامۆستايان.

چوارەم: رېنمايىكارى پەرورەدەيى.

ماددەى (۴۲):

ئەرك و شىوہى كارى ئەنجومەنى دامەزراوہى پەرورەدەيى ناکومى.

يەكەم: بەدواداچوون بۇ بەرپۆەچوونى پرۆسەى پەرورەدە و فېركارىيە لە دامەزراوہەكە و ھەلسەنگاندنى وەرزانە بۇيان.

دووەم: بەدواداچوون بۇ وردەكارىيەكانى پلانى سالانەى دامەزراوہەكە.

سېيەم: تاوتويكردن و چارەسەرکردنى ئەو دۆزە گرنگانەى پەيوەست بە دامەزراوہەكەن، كە بەرپۆەبەر داوا لە ئەنجومەن

دەكات كە لەو بوارەدا يارمەتى بدەن.

بەشى شەشەم

پروگراممەكانى خويىندىن و سىستەمى وەرگرتىن و تاقىكردنەوہكان و پروانامەكان و گواستەنەوہى قوتابيان و سائنامە و كاتەكانى خويىندىن

ماددەى (۴۳):

پروگراممەكانى خويىندىن:-

يەكەم: ھەر دامەزراوہيەكى پەرورەدەيى ناھكومى، دەبىت پابەند بىت بە يەك لەم سى جۆرە پروگراممانەى خويىندىن:

۱- پروگراممى خويىندىن وەزارەت بۇ دامەزراوہ پەرورەدەيى خۇمالىيەكان.

۲- پروگراممى دامەزراوہيەكى پەرورەدەيى نپودەولەتى دانپىدانراو كە لەلايەن بىكەى سەرەكى دامەزراوہ نپودەولەتییەكە پەسەند كراوہ.

۳- پروگراممى خويىندىن ولاتىكى دىكە بۇ دامەزراوہ پەرورەدەيى بيانىيەكان.

دووەم: دەبىت پروگراممەكانى خويىندىن لەگەل بىنەماكانى پىكەوہژيانى ئاشتىيانە و ئايىنى ونەتەوہيى گەلى كوردستان بگونجىن.

ماددەى (۴۴):

پىويستە ھەموو دامەزراوہيەكى پەرورەدەيى ناھكومى پابەند بىت بەو پروگرام و پەرتووكانەى فېركردن كە پىشتەر پىشكەش بە وەزارەت كراوہ و مۆلەتى لەسەر وەرگىراوہ. لە كاتى ھەمواركردنەوہ يان گۆرپىنى پەرتوك، دەبىت پىشتەر وەزارەت پەزامەندى بدات.

ماددەى (۴۵):

بابەتەكانى خويىندىن:-

يەكەم: بابەتەكانى خويىندىن لە دامەزراوہ پەرورەدەيى ناھكومىيەكان، بە پىيى ئەو پروگراممى خويىندىن دەبىت كە پىشتەر پىشكەش بە وەزارەت كراوہ و پەزامەندى لەسەر وەرگىراوہ.

دووهم: ھەر دامەزراوھەیکە پەرورەدەیی ناھکومی، دوای پەزامەندی وەزارەت، مافی زیادکردنی کات و بابەتی خۆیندنی ھەبە بۆ پرۆگرامەکانی ھکومی وەك وائەھیکە زبەدەکی، بەو مەرجەھێ کاربەگەری لەسەر ژمارەھێ وائەکانی بابەتە سەرەکییەکانی خۆیندن نەبیت و، لەگەڵ بنەما گشتییەکان ناكۆك نەبیت.

ماددەھێ (٤٦):

زمانی خۆیندن:-

بەگەم: دامەزراوھێ پەرورەدەیی ناھکومی مافی ھەبە بەو زمانەھێ خۆی دەبەوئیت خۆیندن بەرپۆھە ببات، بە مەرجەھێ خۆیندنی زمانی کوردی تیدا بێت و مۆلەتی پێشوەختە لەو وەزارەت وەرگێرابیت.

دووهم: پەرورەدەھێ بیانی و پەناھەندەکان مافی خۆیان بەزمانی خۆیان بخۆینن لە دامەزراوھێ پەرورەدەبەھێ ناھکومیەکان، بە مەرجەھێ خۆیان کرئیی سالانەھێ خۆیندن بەدەن، و بە مەرجەھێ بابەتی زمانی کوردی تیدا بخۆینرئیت و، بە پێی پرۆگرامی وەزارەت بێت.

ماددەھێ (٤٧):

سیستەمی وەرگرتن:-

بەگەم: وەرگرتنی قوتابیان و خۆیندکاران لە قوتابخانە و خۆیندنگە و پەیمانگە ناھکومیەکان، بە پێی ماددەھێ (ببست و بەگەم) لە یاسای قوتابخانە و پەیمانگە ناھکومیەکان، بەدەر دەبیت لە مەرجی تەمەن و تیکرای متمانەپیکراو لە سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانە ھکومیەکاندا. واتە قوتابخانە و خۆیندنگە و پەیمانگە ناھکومیەکان دەتوانن قوتابیان و خۆیندکارانیك وەرگرن كە لە قوتابخانە و خۆیندنگە و پەیمانگەھێ ھکومی لە بەرگەرەھیی تەمەن وەرناگێرئین. بۆ وەرگرتن لە پۆلی بەگەمی بنەرەتی پێویستە مندال پێش كۆتاییھاتنی سال، تەمەنی ببیتە (٦) شەش سال.

دووهم: وەرگرتنی مندالان و قوتابیان و خۆیندکاران لە باخچە و قوتابخانە و پەیمانگە ناھکومیەکان، بە گۆرەھێ بەندی بەگەمی ئەم ماددەبەھێ و مەرجەکانی وەرگرتنی قوتابی و خۆیندکار دەبیت، كە پێشتر لە لایەن دامەزراوھەكە لە کاتی داواکردنی مۆلەت پێشكەش بە وەزارەت كراو و پەزامەندی لەسەر وەرگێراوھە، لەگەڵ لەبەرچاوغرتنی ئەم بەندانەھێ خواروھەھێ ئەم ماددەبەھێ.

سپەھەم: جیاوازی تەمەن لە نێوان گەرەتەترین و بچوكتەترین قوتابی و خۆیندکار لە پۆلیكدا نابیت لە (٥) پینچ سال زیاتر بێت.

چوارەم: نابیت دامەزراوھێ پەرورەدەبەھێ ناھکومیەکان رینگە لە وەرگرتنی قوتابیان و خۆیندکارانی خاوەن پیداوپیستی تاییبەت بگرن، و نابیت رینگە لە وەرگرتنی قوتابیان و خۆیندکاران لەسەر بنەمای نەژاد و ئایین بگێرئیت.

پېنجه م: له سهر هه موو دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كانه، (۵) پېنچ كورسى به خوړاىى بۇ مندالانى شه هيدان و هوسره كانيان ته رخان بكه ن، بهو مهرجهى ئو ژماره داواكار ييه هه بېت. بۇ داين كورنى دادپه روه رى له نيوان دامه زراوه كان، وه زاره ت مافى هه يه رېژهى سه دى به كار بېنېت، بى ئوه دى كۆى گشتى كورسيه كان بگوردرېت.

شه شه م: دوا كاتى وه رگرتنى قوتابى و خويندكار له قوتابخانه و خويندنگه و په يمانگه ناحكوميه كان، پاش (۳۰) سى رۆژ ده بېت له ده ستيكى سالى خويندنه وه. به پېچه وان هه وه ده بېت په زامه ندى وه زاره ت وه رگيرېت. وه رگرتنى مندالان له باخچه وابه ست نييه به هيج رېكه وتېك و لهو مهرجه به دهره.

حه وته م: پيوسته دامه زراوه ناحكوميه كان سالانه و پيش رۆژى (۱۰/۳۱) ليستېك به ناو و ته من و پوله كانى قوتابيان و خويندكاران بۇ به رېوه به رايه تى په روه رده ي په يوه نديدار بنين، بۇ ناگادارى.

هه شته م: به لگه نامه كانى پيوست بۇ وه رگرتنى قوتابى و خويندكار له دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كان، هه مان ئو به لگه نامانن كه له دامه زراوه حكوميه كان داوا ده كرېن، به رپه چاو كورنى ئم خالانه ي خواره وه بۇ ئو قوتابى و خويندكارانه ي له دهره دى هه رېم دېن (يان ناسنامه يان سه ر به هه رېم نييه):

۱- ناسنامه يا خود به لگه نامه ي نيسته جي بوون يان كۆپى پاسپورت.

۲- پروانامه ي خويندن له دهره دى هه رېم كه له لايه ن وه زاره ته وه به رابه ر كرابيت، بۇ قوتابيانى پۆلى (۴) چوار و سه روتر. بۇ پوله كانى يه كه م تا سپيه مى بنه رته تى پيوستى به به ران به ر كردن نابيت، ته نها به لگه نامه ي قوتابخانه كه ي دهره دى ولات پيوسته.

مادده ي (۴۸) :

تاقى كورنه وه و نمره كان :-

يه كه م: كات و شيوه ي به رپوه چوونى تاقى كورنه وه كان و دانانى نمره له دامه زراوه په روه رده ييه حكوميه كان، به سه ر هه موو ئو دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كان دا پياده ده كرېت كه پروگرامى حكومى به كار ده هينن.

دووه م: پيوسته له سه ر هه ر دامه زراوه يه كى په روه رده يى ناحكومى نيوده ولته تى و بيانى، كات و شيوه ي تاقى كورنه وه و نمره دانانى تايه ت به خوى هه بېت. نمره و به لگه كانى قوتابيان و خويندكاران له لايه ن وه زاره ته وه به رابه ر ده كرېت، بۇ ئوه دى خويندكارانى دامه زراوه ناحكوميه كان يه تى بوانن له خويندننى بالا وه ر بگيرين.

سپيه م: له دواى و رديني كورنى ئه نجامى تاقى كورنه وه كانى كۆتايى سال، پيوسته ليژنه ي تاقى كورنه وه كانى دامه زراوه كه (۳) سى كۆپى له بوردى نمره كانى هه ر يه ك له خولى يه كه م و دووه م و نمره ي كۆتايى سالى خويندن بۇ يه كه ي سه ر په رشتي كورنى په روه رده يى په يوه نديدار و به رپوه به رايه تى په روه رده ي قه زا و ئه رشيفى قوتابخانه و خويندنگه بنيرېت.

ماددەى (۴۹) :

بروانامەكان لە قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە خۇمالىيەكان:-

يەكەم: قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە خۇمالىيەكان دەكەونە ژېر ھەمان مەرج و رېكارى پېدانى بروانامەكان، كە لە قوتابخانە و خويندنگە حكومىيەكاندا پەيرەو دەكرېت.

دووم: ئەنجامى ھەلسەنگاندن و بروانامەكانى قوتابخانە و خويندنگە خۇمالىيەكان ھاوتاي ئەنجامى ھەلسەنگاندن و بروانامەكانى قوتابخانە حكومىيەكانە، لە ھەر قۇناغېكدا.

سېيەم: قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە خۇمالىيەكان ھەمان كلىشەى بروانامە فەرمىيەكانى وەزارەت بۇ بەدەستەينانى بروانامە و گواستەنەو بەكار دېين.

ماددەى (۵۰):

بروانامەكان لە قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە نېودەولەتییەكان:-

يەكەم: قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە نېودەولەتییەكان دەكەونە ژېر ھەمان مەرج و رېكارى تايبەت بە بروانامەكان، كە لە كاتى داواكردى مۆلەت پېشكەش بە وەزارەت كراو و پەزنامەندى لەسەر وەرگىراو، و بروانامەكانيان ھەمان بروانامەيە كە دەزگا نېودەولەتییەكە برۆاى پىن كروو.

دووم: قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىيە نېودەولەتییەكان بەشدارى تاقىكردەو جىھانىيەكان وەك: (SAT 1، SAT 2)، (IGCSE، AS_LEVEL، ALEVEL)، (DPIB).

سېيەم: بروانامەكانى دەرچووانى پۆلى يەكەم تا پۆلى يازدەيەمى دامەزراو نېودەولەتییەكان، دەكرېت دواى بەرانبەركردى بروانامەكانيان لە لايەن بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەزموونەكان، بەرانبەر بكرىن لەگەل بروانامەكانى قوتابخانە و خويندنگە حكومىيەكان.

چوارەم: بروانامەكانى دەرچووانى پۆلى دوزادەيەمى خويندنگە نېودەولەتییەكان، دواى دەرچوونيان بەسەرکەوتوويى لە تاقىكردەو نېودەولەتییەكان كە لە برگەى (دووم) سەرەو ھاتوو، دەكرېت بەرانبەر بكرىن لە لايەن بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەزموونەكان. پاش ئەو خويندكارەكان دەتوانن بۇ وەرگرتن لە زانكۆكانى ھەرېم داوا پېشكەش بكەن.

ماددەى (۵۱):

بروانامەكان لە قوتابخانە و خويندنگە بيانىيەكان:-

يەكەم: بروانامەى قوتابخانە و خويندنگەى بيانى هەمان بروانامەى ئەو ولاتانە دەبىت كە دامەزراوەكە پەيرەوى خويندنگەى پيادە دەكات.

دووهم: بروانامەكانى دەرچووانى پۆلى يەكەم تا پۆلى يازدەيهەمى قوتابخانە و خويندنگە بيانىيەكان، دەكرىت دواى بەرانبەرکردنى بروانامەكانيان لە لايەن بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەزموونەكان، بەرانبەر بكرىن لەگەڵ بروانامەكانى قوتابخانە و خويندنگە حكومىيەكان.

سپيەم: بروانامەكانى دەرچووانى پۆلى دوزادەيهەمى خويندنگە بيانىيەكان، دواى دەرچوونيان بەسەرکەوتوويى لە تاقىکردنەوهكان بە پيى سيستەمى خويندنگەكەيان، دەكرىت بەرانبەر بكرىن لە لايەن بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەزموونەكان. پاش ئەوه خويندكارەكان دەتوانن بۆ وەرگرتن لە زانكۆكانى هەريم داوا پيشكەش بكەن.

ماددەى (۵۲):

بروانامەكان لە پەيمانگە ناحكومىيەكان:-

يەكەم: بروانامەى خويندكارانى پۆلى يەكەم تا پۆلى پينجەمى پەيمانگە ناحكومىيە خۆمالييەكان، هاوتايە لەگەڵ بروانامەى پۆلى يەكەم تا پۆلى پينجەمى پەيمانگە حكومىيەكان، پاش بەرانبەرکردنى بروانامەكانيان لە بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەزموونەكان.

دووهم: بروانامەى خويندكارانى پۆلى يەكەم تا پۆلى پينجەمى پەيمانگە ناحكومىيە نيۆدەولەتییەكان، بە پيى بروانامەى دەزگا نيۆدەولەتییەكە دەبىت.

ماددەى (۵۳):

وەزارەت تاكە لايەنە بۆ پەسەندکردن و بەرانبەرکردن و راستاندنى بەلگەنامەكانى دەرچوون.

ماددەى (۵۴):

سالنامەى خويندن و وەرزهكانى خويندن و كاتەكانى خويندن لە دامەزراوە پەروەردەيە ناحكومىيەكان:-

يەكەم: هەر دامەزراوەيەكى پەروەردەيى ناحكومىيە خۆمالي، مافى سالنامەى خويندن تايبەت بە خۆى هەيه، بە مەرجيەك لە سالنامەى خويندن دامەزراوە پەروەردەيە حكومىيەكان كەمتر نەبىت و، سالنامەكە لەگەڵ كاتى تاقىکردنەوهكانى

دامه زراوه پەروەردەییە حکوومییەکان ناكۆك نەبێت، و دەبێت سألنامەكە پێش كۆتاییهاتنی مانگی (۸) هەشت ئاشكرا بكرێت.

دووهم: هەر دامه زراوه یەکی پەروەردەیی ناكومی نیودەولەتی و بیانی، مافی سألنامە ی خویندنی تاییهت بە دەزگا نیودەولەتی خۆی یان وەلاتە بیانییەكە هەیه، بە مەرجێك كەمتر نەبێت لە سألنامە ی خویندنی دامه زراوه ی پەروەردەیی و فێركاریی حکوومی، و دەبێت سألنامەكە پێش كۆتاییهاتنی مانگی (۸) هەشت ئاشكرا بكرێت.

سێیەم: هەر سالیکی خویندن، لە وەرزه كانی خویندنی یەكەم و دووهم پێك دێت و، وەرزی یەكەم لە پێش كۆتاییهاتنی مانگی (۹) نۆ و وەرزی دووهمیش بەر لە كۆتاییهاتنی مانگی (۱) یەك دەست پێ دەكات.

چوارەم: هەر سالیکی خویندن دەبێت لە (۱۷۰) سەد و حەفتا رۆژی خویندن كەمتر نەبێت و، هیچ حەفتە یەك لە (۵) پینچ رۆژی خویندن كەمتر نەبێت، و هەر رۆژیکی خویندنی لە (۵) پینچ كاری (۶۰) شەست خولەکی كەمتر نەبێت.

پینجەم: هەموو قوتابیانی و خویندكارانی دامه زراوه پەروەردەییە ناكومیەكان، مافی ئەم پشوووانەیان هەیه:

۱- پشوووی سەری سأل، كە نابێت لە رۆژی (۳۰) سی كانونی یەكەم تا رۆژی (۲) دووی كانونی دووهم كەمتر بێت.

۲- پشوووی نیوهی سأل، بە گوێرە ی سألنامە ی دامه زراوه كەیه.

۳- پشوووی بەهارە، كە نابێت لە رۆژی (۱۹) نۆزدە ی ئازار تا رۆژی (۲۴) بیست و چواری ئازار كەمتر بێت.

۴- پشوووی هاوینە، كە نابێت لە (۲) دوو مانگ كەمتر بێت.

۵- ئەو پشوووانە ی كە دامه زراوه كە بۆ خۆی دیارییان دەكات.

۶- ئەو پشوووانە ی كە وەزارەت یاخود ئەنجومەنی وەزیران لە بەر بارودۆخی نااسایی بریاریان لە سەر دەدات.

ماددە ی (۵۵):

رێكارە كانی گواستنەوهی قوتابیانی و خویندكاران لە دامه زراوه ی پەروەردەیی حكومی بۆ ناكومی:-

یەكەم: قوتابی پۆلی یەكەمی بنه پەتی تا خویندکاری پۆلی یازدە یەمی ئامادەیی مافی گواستنەوهی لە قوتابخانە و خویندنگە یەکی حكومی بۆ قوتابخانە و خویندنگە یەکی ناكومی خۆمالی هەیه، بە مەرجێك پێش كۆتاییهاتنی مانگی یەكەمی سالی خویندن بێت، و بێ دانانی هیچ مەرجێك لە لایەن خویندنگە ناكومیەكە جگە لە مەرجی بوونی جیگا و مەرجی زانینی زمان. جگە لەوه قوتابی و خویندكار لە بارودۆخی تاییهتدا كە وەزارەت پێشوەخت دیاریی كردوون، مافی گواستنەوهیان هەیه، هەرچەندە لە مانگێك زیاتر بە سەر سالی خویندن تێپەر بووبێت.

دووهم: قوتابی پۆلی یەكەمی بنه پەتی تا خویندکاری پۆلی یازدە یەمی ئامادەیی مافی گواستنەوهی لە قوتابخانە و خویندنگە یەکی حكومی بۆ قوتابخانە و خویندنگە یەکی ناكومی نیودەولەتی و بیانی هەیه، بە مەرجێك پێش كۆتاییهاتنی مانگی یەكەمی سالی خویندن بێت، و بێ دانانی هیچ مەرجێك لە لایەن خویندنگە ناكومیەكە جگە لە مەرجی بوونی جیگا و مەرجی زانینی زمان و بە مەرجێك لە گەل سیستەمی قوتابخانە و خویندنگە ناكومیە

نيودەولەتتە يان بىيەكە بگونجىت. جگە لەو قوتابى و خوئندكار لە بارودۇخى تايپەتدا كە وەزارەت پيشوخت ديارى كروون، مافى گواستەنە وەيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئندىن تىپەر بوويت.

سىيەم: خوئندكارى پۇلى دوازەيەمى ئامادەيى دەتوانىت لە خوئندنگەيەكى حكومى بۇ خوئندنگەيەكى ناحكومى خۇمالى بگوازىتەو، بە مەرجىك وەزارەت رازى بىت و بە مەرجىك پيش كۇتايپھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن خوئندنگە ناحكومىيە خۇمالىيەكە جگە لە مەرجى بوونى جىگا و مەرجى زانىنى زمان.

چوارەم: خوئندكارى پۇلى دوازەيەمى ئامادەيى دەتوانىت لە خوئندنگەيەكى حكومى بۇ خوئندنگەيەكى ناحكومى نيودەولەتى و بيانى بگوازىتەو، بە مەرجىك وەزارەت رازى بىت و بە مەرجىك پيش كۇتايپھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن خوئندنگە ناحكومىيە نيودەولەتتەيەكە/بيانييەكە جگە لە مەرجى بوونى جىگا و مەرجى زانىنى زمان و بە مەرجىك لە گەل سىستەمى قوتابخانە و خوئندنگە ناحكومىيە نيودەولەتتەيەكە يان بيانييەكە بگونجىت.

پىنجەم: خوئندكارى پۇلى يەكەمى پەيمانگە تا پۇلى پىنجەمى پەيمانگە، دەتوانىت لە پەيمانگەيەكى حكومى بۇ پەيمانگەيەكى ناحكومى بگوزىتەو بە مەرجىك پيش كۇتايپھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن پەيمانگە ناحكومىيەكە جگە لە مەرجى بوونى جىگا و مەرجى زانىنى زمان و مەرجى پىسپورى. جگە لەو خوئندكار لە بارودۇخى تايپەتدا كە وەزارەت پيشوخت ديارى كروون، مافى گواستەنە وەيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئندىن تىپەر بوويت.

ماددەى (۵۶):

رېكارەكانى گواستەنە وە قوتابيان و خوئندكاران لە دامەزراوەى پەروەردەيى ناحكومى بۇ حكومى.

يەكەم: رېكارەكانى گواستەنە وە قوتابيان و خوئندكاران لە دامەزراوەى پەروەردەيى ناحكومى خۇمالى بۇ دامەزراوەيەكى حكومى:

۱- قوتابى پۇلى يەكەمى بنەرەتى تا خوئندكارى پۇلى يازدەيەمى ئامادەيى مافى گواستەنە وە قوتابخانە و خوئندنگەيەكى ناحكومى خۇمالى بۇ قوتابخانە و خوئندنگەيەكى حكومى ھەيە، بە مەرجىك پيش كۇتايپھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن قوتابخانە و خوئندنگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى جىگا و مەرجەكانى قوتابخانە و خوئندنگە تايپەتمەندەكان. جگە لەو قوتابى و خوئندكار لە بارودۇخى تايپەتدا كە وەزارەت پيشوخت ديارى كروون، مافى گواستەنە وەيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئندىن تىپەر بوويت.

۲- خوئندكارى پۇلى دوازەيەمى ئامادەيى دەتوانىت لە خوئندنگەيەكى ناحكومى خۇمالى بۇ خوئندنگەيەكى حكومى بگوازىتەو، بە مەرجىك پيش كۇتايپھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن خوئندنگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى جىگا و مەرجەكانى خوئندنگە تايپەتمەندەكان.

۳- خوئندكارى پۇلى يەكەمى پەيمانگە تا پۇلى پىنجەم، دەتوانىت لە پەيمانگەيەكى ناحكومى خۇمالى بۇ پەيمانگەيەكى حكومى بگوزىتەو بە مەرجىك وەزارەت رازى بىت و بە پىسىستەمى وەرگرتنى وەزارەت بىت و بە مەرجىك پيش

كۆتايبيھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن پەيمانگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى بونى جىگا و مەرجى زانىنى زمان و مەرجى پىسپورى و مەرجى تەمەن و سالانى كەوتن. جگە لەو خويىندكار لە بارودۇخى تايبەتدا كە وەزارەت پىشووخت ديارى كر دوون، مافى گواستىنەوھيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خويىندىن تىپەر بوويىت.

دووم: پىكارەكانى گواستىنەوھى قوتايىان و خويىندكاران لە دامەزراوھى پەروەردەيى ناكومى نيودەولەتى و بيانى بۇ دامەزراوھىيەكى حكومى:

۱- قوتابى پۇلى يەكەمى بنەرەتى تا خويىندكارى پۇلى دەيەمى نامادەيى مافى گواستىنەوھى لە قوتابخانەيەك و خويىندىنگەيەكى ناكومى نيودەولەتى و بيانى بۇ قوتابخانەيەك و خويىندىنگەيەكى حكومى ھەيە، بە مەرجىك پىش كۆتايبيھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن قوتابخانە و خويىندىنگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى جىگا و مەرجەكانى قوتابخانە و خويىندىنگە تايبەتمەندەكان. جگە لەو ھەق قوتابى و خويىندكارانە لە بارودۇخى تايبەتدا كە وەزارەت پىشووخت ديارى كر دوون، مافى گواستىنەوھيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خويىندىن تىپەر بوويىت.

۲- خويىندكارى پۇلى يازدەيەم و دوازدەيەمى نامادەيى دەتوانىت لە خويىندىنگەيەكى ناكومى نيودەولەتى و بيانى بۇ خويىندىنگەيەكى حكومى بگوازىتەوھە، بە مەرجىك پىش كۆتايبيھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن خويىندىنگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى جىگا و مەرجەكانى خويىندىنگە تايبەتمەندەكان. بەلام لە سالى خويىندىنى ۲۰۲۲/۲۰۲۱، تەنھا لە كاتى گواستىنەوھى خانەوادەيى خويىندكار بۇ قەزايەكى دىكە مافى گواستىنەوھى خويىندكارى پۇلى يازدەيەم و دوازدەيەم بۇ خويىندىنگەيەكى حكومى ھەيە، ئەويش بە مەرجىك لەو قەزايە خويىندىنگەيى ناكومى نيودەولەتى ياخود بيانى نەبىت و بە مەرجىك پىش كۆتايبيھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن نامادەيىيە حكومىيەكە جگە لە مەرجى جىگا و مەرجەكانى خويىندىنگە تايبەتمەندەكان.

۳- خويىندكارى پۇلى يەكەمى پەيمانگە تا پۇلى پىنجەم، دەتوانىت لە پەيمانگەيەكى ناكومى نيودەولەتى و بيانى بۇ پەيمانگەيىكى حكومى بگويىزىتەوھە بە مەرجىك وەزارەت رازى بىت و بە پىسىستەمى وەرگرتنى وەزارەت بىت و بە مەرجىك پىش كۆتايبيھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرجىك لە لايەن پەيمانگە حكومىيەكە جگە لە مەرجى بونى جىگا و مەرجى زانىنى زمان و مەرجى پىسپورى و مەرجى تەمەن و سالانى كەوتن. جگە لەو خويىندكار لە بارودۇخى تايبەتدا كە وەزارەت پىشووخت ديارى كر دوون، مافى گواستىنەوھيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خويىندىن تىپەر بوويىت.

رېكارەكانى گواستىنەۋەى قوتابيان و خوئىندكاران لە دامەزراۋەى پەرۋەردەىيى ناھكۆمى بۇ ناھكۆمى.

يەكەم: قوتابى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تا خوئىندكارى پۇلى دوازىدەىمى ئامادەىيى مافى گواستىنەۋەى لە قوتابخانەىيەك و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى خۇمالى بۇ قوتابخانە و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى خۇمالى دىكە ھەيە، بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن خوئىندىنگە ناھكۆمىيەكە نوپكە جگە لە مەرچى بونى جىگا و زانىنى زمان. جگە لەۋە قوتابى و خوئىندكارانى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تاكوو يازدەىمى ئامادىيى لە بارودۇخى تايىبەتدا كە ۋەزارەت پىشۋەخت ديارىيى كىردوون، مافى گواستىنەۋەىيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئىندىن تىپەر بوويىت.

دوۋەم: قوتابى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تا خوئىندكارى پۇلى دوازىدەىمى ئامادەىيى مافى گواستىنەۋەى لە قوتابخانەىيەك و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى خۇمالى بۇ قوتابخانە و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى نىۋدەۋلەتى و بىيانى ھەيە، بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن خوئىندىنگە ناھكۆمىيەكە نىۋدەۋلەتتىيە و بىيانىيەكە جگە لە مەرچى بونى جىگا و زانىنى زمان و بە مەرچىك لە گەل سىستەمى قوتابخانە و خوئىندىنگە ناھكۆمىيە نىۋدەۋلەتتىيەكە يان بىيانىيەكە بگونجىت. جگە لەۋە قوتابى و خوئىندكارانى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تاكوو يازدەىمى ئامادىيى لە بارودۇخى تايىبەتدا كە ۋەزارەت پىشۋەخت ديارىيى كىردوون، مافى گواستىنەۋەىيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئىندىن تىپەر بوويىت.

سىپىيەم: قوتابى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تا خوئىندكارى پۇلى دوازىدەىمى ئامادەىيى مافى گواستىنەۋەى لە قوتابخانەىيەك و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى نىۋدەۋلەتى و بىيانى بۇ قوتابخانە و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى خۇمالى ھەيە، بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن خوئىندىنگە ناھكۆمىيەكە نىۋدەۋلەتتىيە و بىيانىيەكە جگە لە مەرچى بونى جىگا و زانىنى زمان. جگە لەۋە قوتابى و خوئىندكارانى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تاكوو يازدەىمى ئامادىيى لە بارودۇخى تايىبەتدا كە ۋەزارەت پىشۋەخت ديارىيى كىردوون، مافى گواستىنەۋەىيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خوئىندىن تىپەر بوويىت. بەلام لە سالى خوئىندىن ۲۰۲۲/۲۰۲۱ ، تەنھا لە كاتى گواستىنەۋەى خانەۋادەى خوئىندكار بۇ قەزايەكى دىكە مافى گواستىنەۋەى خوئىندكارى پۇلى يازدەىمى و دوازىدەىمى بۇ خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى خۇمالى ھەيە، ئەۋبىش بە مەرچىك لەۋە قەزايە ئامادەىيى ناھكۆمى نىۋدەۋلەتى ياخود بىيانى نەبىت و بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن ئامادەىيە ناھكۆمىيە خۇمالىيەكە جگە لە مەرچى جىگا و مەرچى زمان.

چوارەم: قوتابى پۇلى يەكەمى بىنەرەتى تا خوئىندكارى پۇلى دوازىدەىمى ئامادەىيى مافى گواستىنەۋەى لە قوتابخانەىيەك و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى نىۋدەۋلەتى و بىيانى بۇ قوتابخانە و خوئىندىنگەىيەكى ناھكۆمى نىۋدەۋلەتى و بىيانى دىكە ھەيە، بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خوئىندىن بىت، و بى دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن قوتابخانە و خوئىندىنگە ناھكۆمىيەكە نىۋدەۋلەتتىيە و بىيانىيە نوپكە جگە لە مەرچى بونى جىگا و زانىنى زمان و بە مەرچىك لە گەل سىستەمى قوتابخانە و خوئىندىنگە ناھكۆمىيە نىۋدەۋلەتتىيە يان بىيانىيە نوپكە بگونجىت. جگە لەۋە قوتابى و خوئىندكارانى

پۆلى يەكەمى بىنەرەتى تاكوو يازدەيەمى ئامادىيە لە بارودۇخى تايىبەتدا كە وەزارەت پىشووخت ديارىي كىردوون، مافى گواستىنەوہيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خويىندن تىپەر بوويىت.

پىنجەم: خويىندكارى پۆلى يەكەمى پەيمانگە تا پۆلى پىنجەمى پەيمانگە، دەتوانىت لە پەيمانگەيەكى ناھكومى بۇ پەيمانگەيەكى ناھكومى دىكە بگوازيىتەوہ، بە مەرچىك پىش كۆتايىھاتنى مانگى يەكەمى سالى خويىندن بىت، و بىن دانانى ھىچ مەرچىك لە لايەن پەيمانگە ناھكومىيە نوپكە جگە لە مەرچى جىگا و مەرچى پىسپورى. جگە لەوہ خويىندكار لە بارودۇخى تايىبەتدا كە وەزارەت پىشووخت ديارىي كىردوون، مافى گواستىنەوہيان ھەيە، ھەرچەندە لە مانگىك زياتر بەسەر سالى خويىندن تىپەر بوويىت.

ماددەى (۵۸):

ئەرکە لەسەر ھەر دامەزراوہيەكى پەرودەيى ناھكومى، بەلگەى گواستىنەوہ لە ماوہى (۷) ھوت رۆژى دەوامدا بدات بە قوتابى و خويىندكار كە دامەزراوہكە رازىبووہ لەسەر گواستىنەوہى، بەلام بە رەچاوكردنى ماددەكانى پىشوو.

ماددەى (۵۹):

قوتابيان و خويىندكارانى گەراوہ و بيانى:-

يەكەم: ئەو قوتابى و خويىندكارانى كە زياتر لە (۳) سى سال بىت ھەرپىمان بەجى ھىشتبىت و لە ولاتىكى دەرەوہ پۆلىكى خويىندىيان بربىيت و ئىستا ھاتبىتەوہ ھەرپم، و ئەو قوتابى و خويىندكارانى لەدەرەوہى ھەرپم لەدايكبوون و بيانەويىت لە ھەرپم درىژە بە خويىندى بدن ئەم ئاسانكارايانەى خوارەوہيان بۇ دەكرىت:

۱- كەمترىن نمرەى دەرچوونى قوتابيان و خويىندكارانى گەراوہ و بيانى لە سالى يەكەم و دووہم بەرپژەى (۲۰%) بىست لەسەد دەبىت لە وانەى زمانى كوردى.

۲- كەمترىن نمرەى دەرچوونى قوتابيان و خويىندكارانى گەراوہ و بيانى لە سالى يەكەم و دووہم بەرپژەى (۲۰%) بىست لەسەد دەبىت لە وانەى زمانى عەرەبى بە مەرچىك قوتابىيەكە ياخود خويىندكارەكە لە ولاتىكى عەرەبىيەوہ نە ھاتبىتەوہ.

۳- كەمترىن نمرەى دەرچوونى قوتابيان و خويىندكارانى گەراوہ و بيانى لە سالى سىيەم بەرپژەى (۳۰%) سى لە سەد دەبىت، لە وانەكانى زمانى كوردى، و زمانى عەرەبى بە مەرچىك قوتابىيەكە ياخود خويىندكارەكە لە ولاتىكى عەرەبىيەوہ نە ھاتبىتەوہ.

۴- كەمترىن نمرەى دەرچوونى قوتابيان و خويىندكارانى گەراوہ و بيانى لە سالى چوارەم بەرپژەى (۴۰%) چل لە سەد دەبىت لە وانەكانى زمانى كوردى و زمانى عەرەبى بە مەرچىك قوتابىيەكە ياخود خويىندكارەكە لە ولاتىكى عەرەبىيەوہ نە ھاتبىتەوہ.

۵- لە سالى پىنجەمەو ئەو قوتابى و خويندكارانە ھەمان مامەلى نىريان لەگەل دەكرىت لەو دوو وانەيەدا وەك ھەر قوتابى و خويندكارىكى ترى ھەرىم.

۶- ئەگەر ئەو قوتابى و خويندكارانە لە ماوەى (۴) چوار سال لە گەرانەوھيان بۇ ھەرىم گەيشتنە پۇلى دوازدەيەم، ئەوكات دەبەخشرىن لە تاقى كردنەوھى ھەردوو زمانى كوردى و عەرەبى.

۷- ئەگەر ئەو قوتابى و خويندكارانە پاش (۵) پىنج سال لە گەرانەوھيان بۇ ھەرىم گەيشتنە پۇلى دوازدەيەم، ئەوكات پىويستە لە تاقىكردنەوھى وەزارى لەو دوو وانەيەدا كەمترىن نمرەى دەرچوون بە رىژەى (۵۰ %) پەنجا لە سەد بەدەست بەيىن، بەلام ئەو نمرانە بۇ كىپرکى چوونە زانكۆ و پەيمانگانى خويندندى بالا ئارەزوومەندانە ھەژمار دەكرىت.

۸- قوتابخانە و خويندنگە ناحكومىەكان بەرپرسن لەبەھيزكردنى تواناى ئەو قوتابى و خويندكارانەى لەو وانانەدا لاوازن بۇ ئەم مەبەستەش دەبىت دامەزرانەكان تۆمارى تايبەتيان ھەبىت سەبارەت بەو كارانەى بۇ ئەو قوتابى و خويندكارانەى دەكەن.

۹- دەكرىت، ئەگەر دامەزرانەكە تواناى ھەبوو، وەلامدانەوھى پرسىارەكانى تاقى كردنەوھەكانى رۆژانە و مانگانە و كۆتايى سالى ناو قوتابخانە و خويندنگە لەوانەكانى پەروەردەى ئاينى و كۆمەلايەتى، بەو زمانە بىت كە قوتابىيەكە باشتر دەيزانىت.

دووھم: تەنھا ئەو قوتابىانە بۇيان ھەيە لەخويندنى عەرەبى بخوينن كە لەولاتىكى عەرەبى يان لە قوتابخانەيەكى زمانى عەرەبى ھاتبن ياخود دايك يان باوكيان بە رەگەز عەرەب بن.

ماددەى (۶۰):

ماوەكانى خويندند:-

يەكەم: كاژىرەكانى كاركردنى ھىچ باخچەيەكى مندالان و قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگەيەكى ناحكومى، نابىت لە رۆژىدا لە (۵) پىنج كاژىر كەمتر بىت. و نابىت لە ھەفتەيەك لە (۵) پىنج رۆژ كەمتر بىت، و لە سالىكدا لە (۱۷۰) سەد و ھەفتا رۆژ كەمتر بىت.

دووھم: دەكرىت بالەخانەى قوتابخانە و خويندنگە و پەيمانگەى ناحكومى، بۇ دوو دەوامى لەدوا يەك بەكار بىت.

ماددەى (۶۱):

يەكەم: زۆرتريىن ژمارەى رۆژى خويندنى رىگەپىدراو بۇ نەھاتنى قوتابيان و خويندكاران لە دامەزرانە ناحكومىە خۆمالىيەكان ھەمان رىژەى نەھاتن دەبىت كە لە دامەزرانە حكومىەكان پىيادە دەكرىت.

دووھم: زۆرتريىن ژمارەى رۆژى خويندنى رىگەپىدراو بۇ نەھاتنى قوتابيان و خويندكاران لە دامەزرانە ناحكومىە نىودەولەتى و بيانىيەكان بەپىسىستەمى تايبەتى خۇيان دەبىت كە پىشتر لە وەزارەت پەسەندكراو.

ماددەى (۶۲):

يەكەم: باخچەكانى مندالان مندالانى تەمەن (۴) چوار سال و (۵) پېنج سال وەردەگرن. ھەر مندالېك يېش كۆتاييھاتنى سال (۱۲/۳۱)، تەمەنى بېيىتە چوار سال دەتوانىت لە باخچەى مندالان دەست پى بكات.

دووەم: دەبىت قوتابخانەى بنەرەتى ناحكومى لە سالى يەكەمى دامەزراندنى، بە لايەنى كەم پۆلەكانى يەكەم تا سىيەم بكاتەوہ.

سىيەم: خويىندنگەى ئامادەبى ناحكومى لە سالى يەكەمى دامەزراندنى، دەتوانىت تەنھا پۆلەكانى دەبەم و يازدەبەم بكاتەوہ، بۇ ئەوہى لە سالى پاشتر پۆلى دوازدەبەمىش بكاتەوہ.

چوارەم: دەبىت پەيمانگەى ناحكومى لە سالى يەكەمى دامەزراندنى، بە لايەنى كەم پۆلەكانى يەكەم و دووەم بكاتەوہ، بۇ ئەوہى لە ماوہى (۳) سى سالدا پاش دامەزراندن بېيىتە خاوەنى خويىندكارانى گشت پۆلەكانى يەكەم تا پېنجەم.

پېنجەم: دەكرىت بالەخانەى دامەزراوہبەكى پەرورەدەبى ناحكومى لە پۆلەكانى يەكەمى خويىندنى بنەرەتى تا پۆلى دوازدەبەمى ئامادەبى بگرىتە خو، بەو مەرچەى پەرژىنيك قوتابيانى بنەرەتى لە خويىندكارانى ئامادەبى جيا بكاتەوہ.

شەشەم: دەكرىت بالەخانەى دامەزراوہبەكى پەرورەدەبى ناحكومى، مندالى باخچەى مندالان تا خويىندكارانى پۆلى دوازدەبەمى ئامادەبى لەخو بگرىت، بەو مەرچەى پەرژىنيك مندالانى باخچە و قوتابيانى قوتابخانە و خويىندكارانى ئامادەبى لە يەك جيا بكاتەوہ و، بەو دامەزراوہبە دەگوترىت كۆمەلگەى پەرورەدەبى.

حەوتەم: بۇ درىژەدان بە خويىندن، ھەموو دامەزراوہبەكى ناحكومى مافى كردنەوہى پۆلى بەرزترى ھەبە، بەو مەرچەى مۆلەتى بۇ ئەوہ وەرگرتبىت يان وەرگرىت.

ماددەى (۶۳):

بۇ ھاوكارىكردنى ئەو قوتابى و خويىندكارانەى دامەزراوہ پەرورەدەبىيە ناحكومىيەنەى كە پىپويستيان بە ھاوكارىيە زياتر ھەبە، دامەزراوہكان مافى كردنەوہى خولى بەھىزتركردنپان بۇ گشت قوتابيان و خويىندكارانى خۇيان و لە بالەخانەكانى خۇيان لە كاتى ھاوين و بە نرخیكى گونجاو ھەبە. جگە لەوہ دامەزراوہكان مافى كردنەوہى خولى تريان نىبە.

بەشى ھەوتەم سىستەمى كارگىرى و دارايى

ماددەى (۶۴):

سىستەمى كارگىرى:-

يەكەم: ھەر دامەزراوہىەكى پەرورەدەيى ناھكومى بە پىيى ئەو سىستەمە كارگىرىيە كار دەكات كە مۇلەتى لەسەر وەرگرتوۋە.

دوۋەم: پىيويستە ھەر دامەزراوہىەكى پەرورەدەيى ناھكومى كە سىك دەستىنیشان بكات وەك رىكخەر و نوپنەرى خۇى بۇ پەيوەندىكىردن لەگەل وەزارەت و دامودەزگاكانى.

سىيەم: دامەزراوہ پەرورەدەيە ناھكومىەكان نوسراوہكانيان ئاراستەى (بەرپۇبەرايەتیی پەرورەدەى قەزا) دەكەن، و ئەگەر پىيويستى كرد نوسراوہكان پاشان بەرز دەكرىنەوۋە بۇ سەروتر.

ماددەى (۶۵):

ليژنەكان:-

يەكەم: ئەركە لەسەر ھەموو قوتابخانە و خويىندنگە و پەيمانگەيەكى ناھكومى بە لايەنى كەم ئەم ليژنانەى ھەبىت:

۱- ليژنەى تاقىكىردنەوۋەكان.

۲- ليژنەى وردىينى.

۳- ليژنەى تۆمارى گشتى.

۴- ليژنەى چالاكيبەكان.

۵- ليژنەى ھونەرى بۇ كاروبارى وەرزشى، ھونەرى و ئەدەبى.

۶- ليژنەى ژىنگە و پاكوخاوپنى و بەدواداچوونى تەندروستى.

دوۋەم: وەزارەت مافى دانانى ليژنەى دىكەى ھەيە. لە كاتى دانانى ليژنەى دىكە دەبىت دامەزراوہكە پىش دەستپىكى سالى خويىندن لەو زيادكىردنە ئاگادار بكرىتەوۋە.

ماددەى (۶۶):

تۆمارەكانى دامەزراوہ پەرورەدەيىہ ناھكومىيەكان:-

يەكەم: پېويستە ھەموو باخچەيەكى مندالانى ناھكومى ئەم تۆمارانەى ھەيىت:

۱- تۆمارى گىشتى كە ژمارە و ناو و تەمەنى گىشت مندالەكانى تېدا دەيىت.

۲- تۆمارى مىلاكى گىشت كارمەندانى باخچەكە، و ناويشان و پروانامەكانيان.

۳- تۆمارى كەلوپەل، كە گىشت كەلوپەلەكانى باخچەكە لە خۇ دەگرېت.

۴- تۆمارى سەردانى سەرپەرشتياران، كە تېدا پۇژى سەردانى سەرپەرشتيار و تېيىنيەكانى تېدا تۆمار دەكرېت.

۵- تۆمارى تەلارى دامەزراوہكە، كە زانيارى وردى لەبارەى ژمارە و پووبەرى ژوور و ھۆلەكان و ژوورەكانى كارگېرى و پووبەرەكانى ديكەى باخچەكەى تېدا تۆمار دەكرېت.

۶- تۆمارى كۆبوونەوہەكان، كە لەناوياندا پوختەى كۆبوونەوہەكانى ناو باخچەكە تۆمار دەكرېت.

دووەم: پېويستە ھەموو قوتابخانە و خويندگە و پەيمانگەبەكى ناھكومى ئەم تۆمارانەيان ھەيىت:

۱- تۆمارى گىشتى كە ژمار و ناو و تەمەنى قوتابيان و خويندكاران و پۆلەكانيان و نمرەى كۆتاييان لە بابەتە جۇراوجۇرەكان و زانيارى ديكەى پېويست بگرېتە خۇ.

۲- تۆمارى مىلاكاتى پەرورەدە و فيركارى، كە ناوى سيانى فەرمانبەر و كارمەندانى ترى ناو دامەزراوہكە و پۇژ و مانگ و سالى لەدايكبوونيان و پروانامەكانيان و ناويشانى وەزيفى و پسپۇرپيان و ميژووى دامەزراندن و دەستبەكاربوونيان لە دامەزراوہكە و ناوى ئەو دامەزراوہى كە ليوہى ھاتوہ، بگرېتە خۇ.

۳- تۆمارى نمرەكان، كە تېدا نمرەكانى ھەر قوتابى و خويندكارىك لە ھەر بابەتيك و ھەموو تاقىكردنەوہ و ھەموو وەرزەكان بگرېتە خۇ.

۴- تۆمارى قوتابيان و خويندكارانى ئامادەنەبوو.

۵- تۆمارى پروانامەى ھاتوو و پروانامەى دەرچوو لە دامەزراوہكە.

۶- تۆمارى كەلوپەل، كە گىشت كەلوپەلەكانى دامەزراوہكەى تېدا تۆمار كراوہ.

۷- تۆمارى بەدواداچوون، كە ئاستى ئەكادىمى قوتابيان و خويندكاران دەگرېتە خۇ، لە ناويشاندا نمرە و ئاستەكانيان.

۸- تۆمارى سەردانىكردى سەرپەرشتيار، كە تېدا پۇژى سەردانى سەرپەرشتيار و تېيىنى و ھەلسەنگاندەكانى بۇ كادىرانى پەرورەدە و فيركارى، تېدا تۆمار كرايىت.

۹- تۆماری سەردانىكىردنى بەرپۆبەر بۇ پۆلەكان، كە تىيدا دىدەنىكىردنى بەرپۆبەر لە پۆل و ھەلسەنگاندنى ئەداى مامۇستا لە كاتى وانەوتنەو و چۆنپەتتى بەشدارىكىردنى قوتابى و خویندكار لە وانەكە و ئاستى سەركەوتنى مامۇستا لە بەكارھېنانى ھۆكارەكانى فېركردن، تىيدا تۆمار كرابېت.

۱۰- تۆماری قوتابيان و خویندكارانى دەرئەچوو كە تىيدا ناوى ئەو قوتابى و خویندكارانە تۆمار دەكرېت كە دەرئەچوون، لەگەل سالى لەدايكبوون و نمرەكانيان لە بابەتە جۇراوجۇرەكان.

۱۱- تۆماری كۆبوونەوھەكان، كە لەناوياندا پۇختەى كۆبوونەوھەكانى ناو دامەزراوھەكە تۆمار دەكرېت.

۱۲- تۆماری تەلارى دامەزراوھەكە، كە زانىارىبى وردى لەبارەى ژمارە و پووبەرى پۆل و تاقىگە و ژوورەكانى كارگېرى و پووبەرەكانى دىكەى تەلارى دامەزراوھەكەى تىيدا تۆمار دەكرېت.

سېيەم: وەزارەت مافى زىادكردى تۆماری ھەيە، بە مەرجىك بەر لە دەستپىكى سالى خویندىنى نوئى، دامەزراوھ پەرورەدەيىە ناھكومىيەكانى لى ئاگادار بكرېتەوھ.

ماددەى (۶۷):

راپۆرتى سالانە:-

پېويستە دامەزراوھ پەرورەدەيىە ناھكومىيەكان پېش رۆزى يەكى مانگى (۷) ھەوت راپۆرتى سالانەى خۇيان بە زمانى كوردى، دەربارەى چۆنپەتى بەرپۆبەرچوونى پرۆسەى خویندىن و چالاكەكان، پېشكەش بە (بەرپۆبەررايەتى پەرورەدەى قەزا) بكەن.

ماددەى (۶۸):

يەكەم: بەشى كارگېرى دامەزراوھ ناھكومىيەكان كارئاسانى بۇ پېكھېنانى ئەنجومەنى بەخپوكاران دەكات. ئەنجومەنەكە ھەمان ئەو كارانە دەكات كە لەرېنمايەكانى ئەنجومەنى بەخپوكاران لە دامەزراوھ ھكومىيەكان ھاتووھ.

دووەم: ئەگەر قوتابيان و خویندكاران ويستيان نوئینەرايەتى پېشەى خۇيان لە قوتابخانە و خویندىنگە و پەيمانگە دروست بكەن، دەبېت بەشى كارگېرى قوتابخانە و خویندىنگە و پەيمانگە ناھكومىيەكان كارئاسانان بۇ بكەن.

ماددهى (69):

كرىي خويندن و نرخه كان:-

يه كه م: هموو دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه كان، مافى وه رگرتنى كرىي سالانهى خويندن يان هه يه. كرىي سالانهى خويندن په رتوو كه كانى خويندن و جلى يه كپوشى له خو ده گرىت.

دوو هم: بو ئه و دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه يه پيش ده رچوونى ئه م رپنمايه دامه زراون، كرىي سالانهى خويندن به پيى ئه و مؤله ته ده بيت كه دامه زراوه كه پيشتر وه رى گرتوو، به لام له كاتى نو يكر دنه وهى مؤله ت وه زاره ت مافى هه يه كرىي سالانه كه م بكا ته وه گه ر بارودوخى دارايى هه رپم ئه وه بخوازيت.

سيه م: بو ئه و دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه يه پاش ده رچوونى ئه م رپنمايه داده مه زرين، كرىي سالانهى خويندن به پيى برپارى وه زاره ت ده بيت و به ره چاو كرنى دوخى دارايى خه لكى هه رپم.

چواره م: نابيت قوتابيان و خويندكاران و كه سو كاريان به ئه ركى دارايى يان پيه خشين له قوتابخانه و خويندنه گه په يمانه گه نا حكوميه كاندا پابه ند بكرين جگه له كرىي خويندن نه بيت كه په رتوو كه كانى خويندن و جلى يه كپوشيش له خو ده گرىت. ئه و خزمه تگوزاريانهى له ده روه وهى پرؤسهى خويندن، وه ك خزمه تگوزارى هاتووچو و نانخواردن به نرخيك ده بيت كه دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه كه خو ي له كاتى وه رگرتنى قوتابى و خويندكار به خپو كارى لى نا گادار ده كاته وه.

پينجه م: نرخى شتومه كى فرؤشگا، له لايه ن دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه كه داده نريت.

شه شه م: پيوسته گرىبه ستيك له نيوان دامه زراوه و به خپو كار هه بيت پيش ده ستپي كرن به خويندن.

حه وه ته م: وه رگرتنى كرىي سالانهى خويندن له لايه ن دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه كان له رپگه ي ژماره يه كى بانكيه وه ده بيت كه دامه زراوه كه ده يكا ته وه له بانكيكى حكومى يان نا حكومى.

هه شته م: دامه زراوه په روه رديه نا حكوميه كان، مافى خو يانه كرىي سالانهى خويندن هه ر دوو سال جار يك به رپژه ي (2%) دوو له سه د به رز بكه نه وه، ئه و پيش پاش نا گادار كرنه وهى نوسينه كى به خپو كاران پيش ده سپي كى سالى خويندن به (4) چوار مانگ و په زامه ندى وه زاره ت.

ماددهی (۷۰):

پشکه کانی (قیسته کانی) کرپی خویندن:-

یه که م: کرپی سالانهی خویندن، له دوو پشکه که متر نابیت.

دووهم: پشکه یه که م له کاتی تۆمارکردن یان پیش ده ستپیکردنی سالی خویندن ده درپت.

سییه م: پشکه دووهم پیش ده ستپیکی وهرزی دووهمی خویندن ده درپت.

چوارهم: دامه زراوه که، مافی زیادکردنی پشکه خویندن بۆ زیاتر له (۲) دوو پشکه هه به.

پینجه م: به خپوکار مافی پیدانی پشکه کانی به جیا یان پیکه وه هه به.

شه شه م: ئه گهر به خپوکار په شیمان بوو له دانانی یان به رده وامبوونی منداله که یان قوتابی/خویندکار له و دامه زراوه به له ماوهی (۱۵) پازده رۆژدا له رۆژی پیدانی پشکه یه که می خویندن، ئه رکه له سه ر دامه زراوه که (%۹۰) نه وه له سه دی پاره که بۆ به خپوکار بگه رپنیتته وه. ئه گهر قوتابی و خویندکار وهرزی دووهمی له دامه زراوه که ده ست پین نه کرد، نیوهی کرپی سالانی خویندن بۆ ده گه رپندرپتته وه.

ماددهی (۷۱):

رپکاره کانی دامه زراوه په روره ده ییه ناحکومیه کان له کاتی نه دانی کرپی سالانه:-

یه که م: هه موو دامه زراوه په روره ده ییه ناحکومیه کان، مافی ئه وه یان هه به داوا له وه زارته بکن که ئه و قوتابی و خویندکارانهی به خپوکارانیان پاش ئاگادارکردنه وه ش، پشکه کانی کرپی سالانه له کاتی خۆی نادهن، له دامه زراوه که بگوپزرپنه وه بۆ دامه زراوه به کی په روره ده یی حکومی یان ناحکومی دیکه.

دووهم: له کاتی داواکردنی دامه زراوه که له سه ر گواستننه وهی ئه و قوتابی و خویندکارانه، وه زارته له ماوهی (۱۵) پازده رۆژدا داواکه په سه ند ده کات و له و ماوه به دا قوتابی به که یان خویندکاره که ده گوپزرپنه وه بۆ دامه زراوه به کی په روره ده یی حکومی جگه له په یمانگه کان، یان ناحکومی ئه گهر به خپوکار و خویندکار خۆی ویستی کرپی خویندن بدات.

سییه م: له کاتی ده سه به رنه کردنی کرپی سالانهی خویندن له کاتی خۆی دامه زراوه که مافی هه به رپکاری یاسایش بگرپنه به ر.

چوارهم: له کاتی ده سه به رنه کردنی کرپی سالانهی خویندن له کاتی خۆی دامه زراوه مافی هه به پروانامه و پروانامه ی گواستننه وه نه دات به قوتابی و خویندکار تا کوو پشکه کان ته واو ده درپت.

ماددهی (۷۲) :

باجه‌کان :-

پيويسته دامه‌زراوه په‌روه‌رده‌ييه ناحکوميه‌کان نه‌و باجانه‌بدن، که به پيی ياسا به‌رکاره‌کان ده‌که‌ويته سهر شانيان، جگه له باجی خانوبه‌ره که ده‌که‌ويته نه‌ستوی خاوه‌نی ته‌لاره‌که.

ماددهی (۷۳) :

کاروباری دارایی دامه‌زراوه په‌روه‌رده‌ييه ناحکوميه‌کان ملکه‌چی ياسا داراييه کارپيکراوه‌کان و ديوانی چاوديږی دارایی هه‌ریم ده‌بن.

ماددهی (۷۴) :

مووچه‌ی مامؤستا و فه‌رمانبه‌ران له رپڼگه‌ی ژماره‌ی بانکييه‌وه ده‌درپت.

به شی هه شته م سه ریچی و سزاكان

ماددهی (۷۵):

جۆری سزاكان:-

یه کهم: هه دامه زراوه یه کی په روه دهیی ناحکومی سه ریچی حوکمه کانی یاسای قوتابخانه و په یمانگه ناحکومیه کانی هه رییم ژماره (۱۴) ی سالی (۲۰۱۲) بکات سزا ده دریت به یه کیک له م دوو سزایه:

۱- ده ستگرتن به سه ر قوتابخانه یان په یمانگه ناحکومیه که دا به شیوه یه کی کاتی و به ریوه بردنی له لایه ن وه زاره ته وه تاکوو کیشه کان به پیی حوکمه کانی یاسای قوتابخانه و په یمانگه ناحکومیه کانی هه رییم چاره سه ر ده کرین.

۲- نه گه ر کیشه کان به رده وام بوون، نه وا مؤله ته که ی هه لده وه شیندریتته وه و قوتابخانه/خویندنگه/ په یمانگه ناحکومیه که داده خریت.

دووهم: هه دامه زراوه یه کی په روه دهیی ناحکومی سه ریچی ریئماییه کان بکات، سزا ده دریت به یه کیک له م سزایانه:

- ۱- هۆشدارى دامه زراوه که و سه پاندى گرتنه به رى چاکسازى.
- ۲- هۆشدارى دامه زراوه که و سه پاندى گرتنه به رى چاکسازى و سه پاندى سزای دارایی.
- ۳- هۆشدارى دامه زراوه که و سه پاندى گرتنه به رى چاکسازى و سزای دارایی و مه عنه وى.
- ۴- هه لوه شانده وه ی مؤله ت.
- ۵- هه ر سزایه کی دیکه که وه زاره ت به په سه ندى ده زانیت.

ماددهی (۷۶):

یه کهم: شیواز و بری سزاكان به پیی خشته یه که ده بیت که وه زاره ت سالانه ییش رۆژی یه کی مانگی (۸) هه شتی هه ر سالیک ده ستنیشانی ده کات.

دووهم: به پیی یاسای قوتابخانه و په یمانگه ناحکومیه کانی هه رییم سزای دارایی له (۱۰۰۰۰۰۰) ده ملیون دیناری عیراقی که متر نابیت و له (۱۵۰۰۰۰۰۰) سه د و په نجا ملیون دیناری عیراقی زیاتر نابیت.

ماددەى (۷۷):

رېكارى لېكۆلېنەۋە و بىر ياردان سەبارەت بە پېشېلكارى وسەرىپچىيەكان:-

يەكەم: كاتىك "بەرىپو بەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگە ناحكومىيەكان" سكالايەك يان زانىارىيەكى پى دەگات كە دامەزراۋەيەكى پەروەردەيى ناحكومى پېشېلكارى ياسايى ياخود سەرىپچى رېنمايىيەكانى كىردوۋە، لىژنەيەكى لېكۆلېنەۋە لە ۋەزارەت دەست بە بەدواداچوون و لېكۆلېنەۋە لە ۋەزارەت دەكات.

دوۋەم:

۱- دەبىت "لىژنەى لېكۆلېنەۋە"، لە ماۋەى (۱۵) پازدە رۆژ لە گەبىشتى سكالايەك يان زانىارىيەكان پەيوەندى بە بەرىپو بەرايەتى دامەزراۋە پەروەردەيى ناحكومىيەكە بىكات و داۋاى روونكىردنەۋەى لى بىكات سەبارەت بە ھەموو ئەو تۆمەتانەى ئاراستەى دامەزراۋەكە كراۋە.

۲- دەبىت ۋەلامى بەرىپو بەرايەتى دامەزراۋە پەروەردەيىكە لە ماۋەى (۱۵) پازدە رۆژدا بىكات بە "لىژنەى لېكۆلېنەۋە".

سېيەم: دۋاى ۋەرگرتنى ۋلامى دامەزراۋە پەروەردەيىكە، "لىژنەى لېكۆلېنەۋە" دەست بە پرۆسەى تاوتۋېكىردنى بابەتەكە دەكات و لە ماۋەيەكە كە لە (۱۵) پازدە رۆژ زىاتر نەبىت بىبار لەسەر پەروەندەكە دەكات.

چوارەم: لە كاتى نەسەلماندى تۆمەتەكان، "لىژنەى لېكۆلېنەۋە" بىبار لەسەر داخستنى پەروەندەكە دەكات و دامەزراۋە پەروەردەيىكە لى ئاگادار دەكاتەۋە.

پىنجەم: ئەگەر پېشېلكارى ياسايى يان سەرىپچى رېنمايىيەكان يان ئاستىزى دامەزراۋەكە سەلمېنرا، "لىژنەى لېكۆلېنەۋە" پېشنىارى جۆر و بىرى سزاكان بۇ ۋەزارەت دەكات.

شەشەم: ۋەزارت بىبار لەسەر سزادان يان سزانەدان و شىۋاز و بىرى سزاكان دەكات.

ھەوتەم: ئەگەر دامەزراۋە پەروەردەيىكە پاش ھۆشداربىكىردنى فەرمى لە لايەن ۋەزارەتەۋە رېكار و چاكسازى پىويستى نەگرتە بەر لە ماۋەى (۳) سى مانگدا، ياخود پابەند نەبوو بە بىبار و رېنمايىيەكان، ئەوكات "ۋەزارەت" مافى سەپاندى سزاي دارايى و ھۆشدارى زىاترى ھەيە.

ههشته م: ئەگەر دامەزراوە پەرۆردەییە ناھکومیە کە پاش ھۆشدارى دووھم بە (۳) سى مانگ رېکارە پېویستەکانى نەگرتە بەر و چاکسازى نەکرد، ئەوکات پېویستە وەزارەت برپار لەسەر ھەلۆەشانەنەوہى مۆلەت بەدات.

نۆیەم: لە حالەتى سەپاندنى سزای ھەلۆەشانەنەوہ لەلایەن وەزارەتەوہ، خاوەنى مۆلەت مافى تانەلیدانى لە برپارە کە لای "ئەنجومەنى وەزیران" ھەيە، لە ماوہیەك کە لە (۷) ھوت رۆژى دەوام زیاتر نەبیت لە رۆژى گەیشتنى برپارى وەزارەت بە خاوەنى دامەزراوە پەرۆردەییە ناھکومیە کە و ئەنجومەنى وەزیرانىش لە ماوہى (۱۵) پازدە رۆژ لە رېکەوتى پېشکەشکردنى داواکارىیە کە برپارى کۆتایى خۆى دەردەکات و و برپارە کەش شىاوى تانەلیدان دەبیت لەبەردەم دادگای کارگېرپدا.

دەيەم: لە حالەتى سەپاندنى سزا لەلایەن وەزارەتەوہ، خاوەنى مۆلەت مافى تانەلیدانى لە برپارە کە لای (وەزیر) ھەيە، لە ماوہیەك کە لە (۷) ھوت رۆژى دەوام زیاتر نەبیت لە رۆژى گەیشتنى برپارى وەزارەت بە خاوەنى دامەزراوە پەرۆردەییە کە.

بەشى نۆيەم حوكمى گشتى

ماددەى (۷۸):

مافى قوتايان و خویندكاران:-

مافهكانى قوتايان و خویندكارانى دامهزراوه پەروەردەيىيە ناحكومىيەكان، دەبىت پارىزراو بن.

ماددەى (۷۹):

ژمارەى مندال و قوتابى لە پۆلدا:-

يەكەم: نابىت هيج پۆلىكى باخچەى مندالان لە (۲۵) بىست و پىنج مندال زياتر بىت و نابىت پرووبەر بۇ ھەر مندالېك لە پۆلەكە لە (۱،۵) يەك مەتر و نيو مەتر دووجا كەمتر بىت.

دووھم: نابىت هيج پۆلىكى قوتابخانە و خویندنگە و پەيمانگە لە (۳۰) سى قوتابى زياتر بىت، و نابىت پرووبەر بۇ ھەر قوتابى و خویندكارېك لە پۆلەكە لە (۱،۵) يەك مەتر و نيو مەتر دووجا كەمتر بىت.

ماددەى (۸۰):

دامهزراوهى ھاوبەش و پشتيوانكراو:-

دەكرېت باخچەى مندالان و قوتابخانە و خویندنگە و پەيمانگە و ناوەندەكانى تری خویندن كە حكومت خاوەنپانە و خەرجىيان دەدات، لە لايەن كۆمپانیاكان ياخود رېكخراوه نيودەولەتییەكان يان مەدەنىيەكان، بە ھارېكارى لەگەل حكومت بەرپۆه بېردرېن. بەم جۆرە دامهزراوہبە دەوترېت دامهزراوہى پەروەردەيى ھاوبەش و پشتيوانكراو.

ماددەى (۸۱):

دەكرېت دامهزراوہبەكى پەروەردەيى ناحكومى قازانجنەويست بىت ياخود قازانجويست.

ماددەى (۸۲):

يەكەم: ھەر دامهزراوہبەكى پەروەردەيى ناحكومى، مافى ديزاينى جل و بەرگى يەكپۆشى تايبەت بە خۆيى ھەيە و لە ھەفتەى يەكەمى خویندن بەسەر قوتايان و خویندكاران دابەش دەكرېت بە خۆرايى.

دووھم: ھەر دامهزراوہبەكى پەروەردەيى ناحكومى، مافى رېكخستنى گواستەنەوہى قوتايان و خویندكارانى لە مالەوہ بۇ قوتابخانە و خویندنگە و بە پىچەوانەوہ ھەيە، بە نرخېك كە دامهزراوہكە بېيارى لەسەر دەدات.

ماددەى (۸۳):

دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كان مافى خوځيانه راگه ياندى خوځيان هه بېت، ئه ویش پاش وه رگرتنى موله ت له وهزاره ت و دامو ده زگا په يوه نديداره كانى تر.

ماددهى (٨٤):

يه كه م: دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كان مافى خوځيانه چالاكى جياواز و فيستيقال و ئاههنگى رۇشنبيرى و خوځى خوځيان ساز بكن له دهره وى كاته كانى خوځندن و به مهرچيك كاريگه رى له سهر رهوشى خوځندن له دامه زراوه كه نه بېت.

دووه م: ئه گهر ئه نجامدانى ئه و چالاكى و فيستيقال و ئاههنگى رۇشنبيرى و خوځى كاريگه رى له سهر كات و رهوشى خوځندن بېت، ده بېت پيشوه خته ره زامه ندى به رپوه به رايه تى گشتى پاريزگا وه رگيرت.

ماددهى (٨٥):

ده بېت ئلاى كوردستان و ئلاى دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كه له سهر يان له به رده م ته لارى دامه زراوه كه دابنرېت.

ماددهى (٨٦):

يه كه م: له هه موو دامه زراوه په روه رده ييه ناحكوميه كاندا گشت ئه و كارانه ي له گه ل په يامى په روه رده و فيركارى ناگونجېن رپيښه دراون، به تايبه تيش ئه مانه ي خواره وه:

١- هه لگرتنى چه ك، ته نانه ت ئه و چه كانه ش كه له رووى ياساييه وه مؤله تيډراون و، هيڼانى ئامپرى برينداركه ر و مه ترسيدار.

٢- جگه ره كپشان و فروشتنى مادده ي هؤشبه ر و سه رخؤشكه ر و هه ر مادده يه كى ديكه ي قه ده غه كراو.
٣- رېكلامى بازرگانى و چالاكى حزبى.

٤- به كارهيڼانى توندوتيزى جه سته يى و دهره وونى و مه عنه وى؛ هه روه ها رپگه به به كارهيڼانى ره فتارى يه كترشكاندن نادريت.

٥- به كارهيڼان و نيشاندانى ئه و دروشمانه ي له گه ل بنه ماكانى پيكه وه ئيانى ئاشتييانه و ئايينى ونه ته وه يى گه لى كوردستان ناگونجېن.

دووه م: هه ر كه سيك سه رپيچيه ك به رانبه ر به برپگه كانى سه ره وه ي ئه م مادده يه بكات، سزاي كارگيرى ده دريت، بڼ ئه وه ي رپگا له سزايه كى تر بگريت به رانبه ر به و كه سه كه له ياساكاندا هاتوه.

ماددەى (۸۷):

پېۋىستە ھەموو دامەزراوھىيەكى پەروەردەيى ناھكۆمى تابلۇبەكى خۆى بە تەلارەكەوۋە يان لەبەردەم تەلارەكە ھەبېت، و بەم جۆرەى خواروۋە:

يەكەم: تابلۇبەكە لە (۳) سى مەتر بە (۱،۵) يەك مەتر و نيو مەتر بچوكتەر نەبېت.

دوۋەم: ناۋى دامەزراوھەكە، وەك لە مۆلەتەكەدا ھاتوۋە، لەسەر تابلۇكە بنوسرېت.

سېيەم: سالى دروستبوۋنى دامەزراوھەكە لەسەر تابلۇكە بنوسرېت.

چوارەم: لۆگۆى دامەزراوھەكە لەسەر تابلۇكە وينا بكرېت.

پېنجەم: تابلۇكە بە زمانى كوردى بنوسرېت، و دەكرېت جگە لەوۋە بە زمانى تىرىش بنوسرېت.

ماددەى (۸۸):

ھاۋىپېچەكانى تەلارسازى و ھاۋىپېچى خشتەى سزاكان و ھاۋىپېچى بەشەكانى ئامادەيى پېشەيى بە بەشېكى ئەم رېنمايىھە ھەژمار ئەكرېن.

ماددەى (۸۹):

پېۋىستە ئەو كەس و لايەنانەى مۆلەتى باخچەى مندالان و قوتابخانە و خويندگە و كۆمەلگەى پەروەردەيى و پەيمانگەيان ھەيە و پېشتەر دەستبەكار بوون، لە ماوہى (۳) سى مانگدا لە دەرچوۋنى ئەم رېنمايىھە، لە گشت پوۋەكانەوۋە جگە لە پوۋى تەلارسازى كە بە چەند ماددەبەك لەم رېنمايىھە پېكخراوۋە، خۆيان لەگەل ھوكمەكانى ئەم رېنمايىھە بگونجېنن.

ماددەى (۹۰):

بە درەچوۋنى ئەم رېنمايىھە، رېنمايى قوتابخانە و پەيمانگە ناھكۆمىبەكانى ژمارە (۱)ى سالى (۲۰۱۶) ھەلدەوۋەشېتەوۋە.

ماددەى (۹۱):

ئەم رېنمايىھە لە پۇژى بلاوكردنەوۋەى لە پۇژنامەى فەرمى (وقائع كردستان) جى بە جى دەكرېت.

ھاوپېچى ژمارە ۱

خىستەى سزاكان

سزاكانى دىكە	سزاي دارايى	لە كاتى سەلماندىنى پېشىلكارى و سەرىپچى
- داخستنى راستەوخۆى دامەزراوہ. - تۆمارکردنى سكالاي ياسايى.	(۱۵۰) سەد و پەنجا مليۇن دىنار	نەبوونى مۆلەتى فەرمى.
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت.	(۱۰۰) سەد مليۇن دىنار	گۆرپىنى مۆلكدارىيەتى دامەزراوہ بى مۆلەتى فەرمى وەزارەت.
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت.	(۱۰۰) سەد مليۇن دىنار	گواستىنەوہى بالەخانەى دامەزراوہ بى مۆلەتى فەرمى وەزارەت.
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت. - تۆمارکردنى سكالاي ياسايى.	(۱۰۰) سەد مليۇن دىنار	يەكپەك لە بەلگە و نووسراوہكان كە لە كاتى داواکردنى مۆلەت پېشكەش كراون، ساختە دەرچوون ياخود بنەمايان نىبە.
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت.	(۱۰۰) سەد مليۇن دىنار	مۆلەت بى بوونى مەرجى پىويست و بەلگە و پىداويستى پىويست دراوہ.
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت.	(۸۰) ھەشتا مليۇن دىنار	ئاستى نزمى ئەكادىمى (۳) سى سال لە سەرىك (لە خوار ئاستى مامناوہند).
- ھەلۆەشاندىنەوہى مۆلەت.	(۵۰) پەنجا مليۇن دىنار	كاتىك دامەزراوہىيەكى نىودەولەتى پالپشتى ئاكادىمى لەلايەن ناوہندى سەرىكى جىھانى لەدەست داوہ.
- ھۆشدارکردنەوہ. - تۆمارکردنى سكالاي ياسايى.	(۶۰) شەست مليۇن دىنار	بەسەرچوونى مۆلەت، بى پېشكەش كەردنى داوا بۇ نوپىكردنەوہى مۆلەت.

	(۵۰) پەنجا مىليۇن دىنار	داۋاي نوپكردنه وەي مۆلەت كراۋە، بەلام داۋاكە درەنگىر پيشكەش كراۋە وەك لەو كاتەي وەزارەت بۆي ديارى كرددوۋە.
- ھۆشدارى فەرمى. - دەبىت باجەكان لە ماۋەي (۳) سى مانگ بدرين، ئەگەر نەدران پرۆسەي ھەلدەۋەشاندىنە وەي مۆلەت دەست پى دەكات.	(۵۰) پەنجا مىليۇن دىنار	نەھىنەي بەلگەي ئەستۇپاكي باجى دەرامەت ھەرچەندە وەزارەت بە فەرمى داۋاي كرددوۋە.
- پرۆسەي ھەلۋەشاندىنە وەي مۆلەت دەست پى دەكات.	(۵۰) پەنجا مىليۇن دىنار	كاتىك دامەزراۋەكە پيشىلكارى و سەرىپچ ديار و دووبارە كرددوۋە و، پاش ئاگادار كرددە وەي چەند جارەي فەرمى لەلايەن وەزارەتە وە، پيشىلكارىي و كەموكورتىيەكانى چاك نە كرددوۋە.
- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.	بە پىيى بريك كە وەزارەت برپارى لەسەر دەدات.	ۋەرگرتنى قوتابى/خوپىندكارى زياتر وەك لەۋەي لە كاتى پيشكەش كرددنى مۆلەت ھاتوۋە، پى رەزامەندى وەزارەت.
- ھۆشدارى فەرمى. - پرۆسەي ھەلۋەشاندىنە وەي مۆلەت دەست پى دەكات. - گرتنەبەرى چاكسازى.	(۷۰) ھەفتا مىليۇن دىنار	كاتىك رېژەي كادىرى ھەمىشەيى لەژىر (۵۰%) پەنجا لە سەدە.
- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.	(۵۰) پەنجا مىليۇن دىنار	كاتىك رېژەي كادىرى ھەمىشەيى (۵۰ تا ۷۰%) پەنجا تا ھەفتا لە سەدە.
- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.	(۳۰) سى مىليۇن دىنار	كاتىك رېژەي كادىرى ھەمىشەيى سەرو ھەفتا بەلام ژىر ھەشتا لە سەدە.

<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۲۰) بىست مىيۇن دىنار</p>	<p>دانەمەزاندنى مىلاك بە پىپى پىنمايى.</p>
<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى. - سزاكان زىاد دەكرىن لە ئەگەرى نەكردنى چاكسازى.</p>	<p>(۱۰) دە مىيۇن دىنار</p>	<p>نەدانى مووچە لە پىپى بانكەوہ.</p>
<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۱۰) دە مىيۇن دىنار</p>	<p>وہر نەگەرتنى كرىپى قوتابى لە پىپى بانكەوہ.</p>
<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۲۰) بىست مىيۇن دىنار</p>	<p>وہرگرتنى پارەى زىادە لە قوتابى و خویندكار، وەك لەوہى لە ماددەى كرىپى سالانەى خویندن ھاتوہ.</p>
<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۱۰) دە مىيۇن دىنار، ئەگەر يەك تا پىنج قوتابى زىاتر وەرگىرابوون وەك لەوہى لە پىنمايىەكان ھاتوہ. (۲۰) بىست مىيۇن دىنار، ئەگەر شەش قوتابى يان زىاتر وەرگىرابوون وەك لەوہى لە پىنمايىەكان ھاتوہ.</p>	<p>ژمارەى مندال/قوتابى/خویندكار لە پۇلدا لەوہى زىاترە كە لە پىنمايىەكە ھاتوہ.</p>
<p>- ھۆشدارى فەرمى. - گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۳۰) سى مىيۇن دىنار</p>	<p>پووبەر و پىداويستىيەكان و مواصەفاتى تەلارى دامەزراوہ كە ھاوتا نىبە لەگەل ئەوہى بە وەزارەت پاگە پىراوہ.</p>
<p>ھۆشدارى فەرمى. گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۲۰) بىست مىيۇن دىنار</p>	<p>پووبەرى ژوورى باخچەى مندالان بۇ ھەر مندالپك لەوہى كەمترە وەك لەوہى لە پىنمايىەكە ھاتوہ.</p>

<p>ھۆشدارى فەرمى. گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۲۰) بيست مليون دینار</p>	<p>پووبەرى پۆل بۆ ھەر قوتابىيەك/خویندكارايك لەو ھە كەمترە و ھە كە لەو ھى لە رېنمايىيە كە ھاتووە.</p>
<p>ھۆشدارى فەرمى. گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۱۰) دە مليون دینار</p>	<p>دامەزراو ھە كارە كارگېرپىيە كانى (و ھە ك تۆمارەكان و لىژنەكان و ھتد) بە پىپى رېنمايىيە كان نىيە.</p>
<p>ھۆشدارى فەرمى. گرتنەبەرى چاكسازى.</p>	<p>(۱۰) دە مليون دینار</p>	<p>سىستەمى ئاگر كوژىنەو ھە كوئىرپۆلى سالانەى بۆ نە كراو ھە.</p>
<p>ھەلۆ ھە شاندىنەو ھەى مۆلەت.</p>		<p>كاتىك دامەزراو ھە كە دەست ناكات بە كار و بەرپۆبەردىنى خویندىن لەو كاتەى لە مۆلەتە كە دا بۆى تەرخانكراو ھە.</p>
<p>بژاردەكان: - ھۆشدارى - سزای دارايى - سزای فەرمى - ھەلۆ ھە شاندىنەو ھەى مۆلەت</p>		<p>ئەو سەرىپچىيانەى لەم خشتەيە دا ناويان نە ھاتووە، بە پىپى ھەلسەنگاندىنى و ھەزارەت سزايان بۆ دادەنرېت.</p>

ھاویچی ژماره ۲

ھاویچی تەلارسازی

مەرج و پیکھاتەکانی تەلاری باخچەى مندالان

لە ڕووی بیناسازی و ھونەری و پەرەردەییەو، لە کاتی بەکری گرتنی تەلار.

لە کاتی بەکریگرتنی تەلار بۆ باخچەى مندالان پێویستە مەرج و پیکھاتەى باخچەى مندالان لەگەڵ مەرجەکانی بەشى تەلاری ئەم ڕێنمايیە بگونجیت و بە پێی ئەم خالانەى خوارەوہ بیت:

یەكەم: پێویستە داواکاری مۆلەت نەخشەى زەویبەكە و نەخشەى تەلارەكە پێشكەش بە وەزارەت بکات و، دەبیت نەخشەكە گشت پیکھاتەکانی ناو تەلارەكە و زەویبەكەى تێدا دیاری کرابیت.

دووہم: پێویستە ڕووبەرى گشت پیکھاتەکانی تەلارەكە بە پێی خستەى باخچەى مندالانى ھاویچ بیت، و لەگەڵ مەرجەکانی بەشى (تەلاری قوتابخانە و پەیمانگە ناھکومیەکان و پاشکۆکانیان) ئەم ڕێنمايیە بگونجیت.

سێیەم: پێویستە تەلارەكە بە لایەنى كەم (۱۰۰) سەد مەتر لە شوێنە مەترسیدارەکانی وەك (ھێلی کارەباى پالەپەستۆى بەرز، تاوہرى گەیاندن، بەنزینخانە) دوور بیت.

چوارەم: پێویستە ڕووبەرى زەوى باخچەى مندالان لە (۴۰۰) چوار سەد مەتر دووجا كەمتر نەبیت، و تەلاری باخچە لە (۳۰۰) سى سەد مەتر دووجا كەمتر نەبیت.

پنجەم: پێویستە پیکھاتە و ڕووبەرەکانی باخچەى مندالان بە پێی ئەم خستەى خوارەوہ بیت:

- ۱- پۆلەکان (ژوورەکان) لە (۲۰) بیست مەتر دووجا كەمتر نەبن.
- ۲- ھەر مندالێك (۱،۵) یەك مەتر و نیو دووجای لە ناو پۆل بەرکەوێت.
- ۳- دەكریت باخچەى مندالان یەك پۆلی ھەبیت یان زیاتر.
- ۴- دەبیت ھەر پۆلیك پەنجەرەى ھەبیت بە ڕووبەرى بە لایەنى كەم (۳) سى مەتر دووجا.
- ۵- دەبیت بەرزى ناو پۆل لە دوو سەد و ھەشتا (۲۸۰) سم كەمتر نەبیت.
- ۶- ژووری ناخوارەنى مندالان/ كافیٹیریا لە (۲۰) بیست مەتر دووجا كەمتر نەبیت.
- ۷- بۆ ھەر (۲۰) بیست مندالێك توالیٹێك ھەبیت و دەبیت پەنجەرە یاخود ھەواکیش (ساحیبە) لە بەشى توالیٹەکان ھەبیت.
- ۸- سەوزایی/گۆرەپانى یاری لە (۳۰) سى مەتر دووجا كەمتر نەبیت.
- ۹- كامیرای چاودێرى ھەبیت.
- ۱۰- ئاگرکوژبەرەوہ ھەبیت.

- ۱۱- دەرگاگان سهلامهت کرابن بۆ ئهوهی مهترسی لهسهردهست و پهنجهی مندال دروست نهکات.
- ۱۲- ئینتهرنیتی له دوو میگابات کهمتر نهبییت.
- ۱۳- بهرپوهبهر و مامۆستاگان و کارمهندانى دیکه ژووریان ههبییت. ههروهها تهوالییت.
- ۱۴- دهبییت محهجهرهی قادرمهگان له (۱۰۰) سه د سم نزمتر نهبن.
- ۱۵- دهبییت باخچهی مندالان چارسههری گشت شت و شوینیکی تهلارهکهی کردبییت که ئهگههری دروستکردنی مهترسی لهسهرد مندال ههبییت.

هاويچي ژماره ۳

هاويچي ته لارسازی

مهرج و پیکهاته کانی ته لاری باخچهی مندالان

له رووی بیناسازی و هونه ری و په روه رده ییوه له کاتی دروستکردنی ته لاری نوی.

له کاتی دروستکردنی ته لاری تازه بو باخچهی مندالان پیویسته مهرج و پیکهاتهی باخچهی مندالان له گه ل مهرجه کانی به شی ته لاری نه م ریښماییه بگونجیت و به پیی نه م خالانهی خواره وه بیت:

یه که م: پیویسته داواکاری مؤله ت نه خسه ی زهوییه که و نه خسه ی ته لاره که پیکه ش به وه زارته بکات و، ده بیت نه خسه که پیکهاته کانی ناو ته لاره که و زهوییه که ی تیدا دیاری کرابیت.

دووه م: پیویسته رووبه ری گشت پیکهاته کانی ته لاره که به پیی خسته ی باخچه ی مندالانی هاويچ بیت، و له گه ل مهرجه کانی به شی (ته لاری قوتابخانه و په یمانگه ناحکومیه کان و پاشکوکانیان) نه م ریښماییه بگونجیت.

سییه م: پیویسته ره چاوی مندالی خاون پیداویستی تایبه ته کان بکریت (بو نمونه دابینکردنی ره مپه، توالیتی گونجاو، و هتد).

چواره م:

۱- پیویسته ته لاره که به لایه نی که م (۱۰۰) سه د مه تر له شوینه مه تر سیداره کانی وه ک (هیلی کاره پای پاله په ستوی به رز، تاوهری گه یاندن، به نزیخانه) دوور بیت.

۲- له کاتی دروستکردنی ته لاری تازه، پیویسته دیواره کانی ناوه وه و سه قفی ناوه وه ی ته لار به سه نده ویچ پانیل نه بیت، له بهر مه تر سی زووناگرگرتن.

پینجه م: پیویسته رووبه ری زهوی باخچه ی مندالان له (۴۰۰) چوار سه د مه تر دووجا که متر نه بیت، و ته لاری باخچه له (۳۰۰) سی سه د مه تر دووجا که متر نه بیت.

شه شه م:

1 - ده بیت محه جهری قادرمه کان له (۱۰۰) سه د سم زمتر نه بن.

۲- ده بیت باخچه ی مندالان چارسه ری گشت شت و شوپینیکی ته لاره که ی کردبیت که نه گه ری دروستکردنی مه تر سی له سه ر مندال هه بیت.

حەوتەم: پېيوستە پېكھاتەكان و رووبەرەكانى تەلارەكە بە پېي ئەم خشتەيەى خوارەوە بېت:

ز	پېكھاتەكان	كەمترین رووبەرى پېيوست
	كۆى گشتى	
۱	ژوورى بەرئوبەر.	۲م (۱۲)
۲	ژوورى مامۆستايان.	۲م (۱۲)
۳	ژوورى كۆبونەوہ.	۲م (۲۰)
۴	پۆل (ژوورى مندالان): - دەبېت ھەر مندالېك (۱,۵) يەك مەتر و نيو دووجاى بەرکەوېت. - دەبېت پۆلەكە پەنجەرەى ھەبېت، بە لايەنى كەم (۳) سى مەتر دووجا. - بەرزى ناو پۆل لە (۲۸۰) سم كەمتر نەبېت. - بوونى سەقى (ئانوي) مەرج نيبە. - دەكرېت باخچەى مندالان يەك پۆلى ھەبېت يان زياتر.	۲م (۲۰)
۵	ھۆلى يارىگاي ناوہوہ.	۲م (۵۰)
۶	كافتريا + شوينى نان خواردن + دروستکردنى خواردن	۲م (۳۰)
۷	ژوورى خەوتنى مندالان.	۲م (۲۰)
۸	ژوورى تەندروستى.	۲م (۹)
۹	گۆرپەپانى يارى دەرەوہ و باخچە (سەوزايى)	۲م (۱۰۰)
۱۰	يەك توالېت بۆ ھەر (۲۰) بېست مندالېك، و دەبېت پەنجەرە ياخود ھەواكېش (ساحيبە) لە بەشى توالېتەكان ھەبېت.	
۱۱	توالېت بۆ مامۆستايانى (پياوان و ئافرەتان). يەك توالېت بۆ ھەر (۱۰) دە مامۆستا و كارمەنديك. دەبېت پەنجەرە ياخود ھەواكېش (ساحيبە) لە و بەش ھەبېت كە توالېتەكانى لايە (نەك گشت توالېتەكان).	
۱۲	ئاگر كۆزبەنەوہى ھەبېت.	
۱۳	كاميراي چاودېرى ھەبېت.	
۱۴	سەرچاوەى ئاوى يەدەكى ھەبېت، و ئاوخواردنەوہى پاك ھەبېت.	
۱۵	ئامپىرى سارد وگەرم كەرەوہى ژوورەكانى ھەبېت.	
۱۶	ئىنترنېتى بە لايەنى كەم دوو ميگابايتى ھەبېت.	
۱۷	زياتر لە يەك دەرگاي فرياكەوتنى ھەبېت.	
۱۸	ناو دەرگاكان سەلامەت بكرېن بۆ ئەوہى مەترسى لەسەر دەست و پەنجەى مندال نەبېت.	
۱۹	دەبېت تەلارى باخچە شوراي (سياجى) ھەبېت، بۆ نمونە دەكرېت شورا بە بەرد/بلۆك ياخود بە مەحەجەرە ياخود بە پەرژين ياخود بە شپوازىكى ديكەى گونجاو بكرېت.	

هاويچي ژماره ۴

هاويچي ته لارسازي

مهرج و پيکھاته کاني ته لاري قوتابخانه و خویندنگه و کومه لگه و پهيمانگه

له رووي بيناسازي و هونه ري و په روه رده ييه وه.

له کاتي به کړي گرتني ته لاريان دروستکردني ته لاري تازه بؤ قوتابخانه و خویندنگه و پهيمانگه پيويسته مهرج و پيکھاته ته لاره که له گه ل مهرجه کاني به شي ته لاري نه م رېنماييه بگونجيت و به پيي نه م خالانه ي خواره وه بيت.

په که م: پيويسته داواکاري مؤله ت نه خشي ته لاره که يان زهويه که پيشکه ش به وه زاره ت بکات و، ده بيت نه خشه که پيکھاته کاني ناو ته لاره که و زهويه که ي تپدا دپاري کرابيت.

دووه م:

۱- پيويسته ته لاري قوتابخانه و خویندنگه و پهيمانگه گشت مهرجه فهرميه کاني بيناسازي تپدا بيت و له گه ل مهرجه کاني به شي (ته لاري قوتابخانه و پهيمانگه ناحکوميه کان و پاشکؤکانيان) نه م رېنماييه بگونجيت.

۲- نه گهر گوماني مه ترسي سه لامه تي له ته لاره که کرا، ده بيت داواکاري مؤله ت نوسراويکي په سه ندرکراو له لايه نيکي په يوه نديداري حکومي بينيت که مه ترسي له سه لامه تي ته لاره که نييه.

سيه م: پيويسته ره چاوي قوتابي و خویندکاري خاوه ن پيداويستيه تايبه ته کان بکريت (بؤ نمونه داينکردني ره مپه، توالي تي گونجاو، و هتد).

چواره م:

۱- پيويسته ته لاره که به لايه ني که م (۱۰۰) سه د مه تر له شوي نه مه ترسي داره کاني وه ک (هي لي کاره باي پاله په ستوي به رز، تاوه ري گه يان دن) دوور بيت.

۲- له کاتي دروستکردني ته لاري نوي، پيويسته ديواره کاني ناوه وه و سه قفي ناوه وه ي ته لار به سه نده ويچ پانيل نه بيت، له بهر مه ترسي زوئاگرگرتن.

پينجه م:

۱- پيويسته رووبه ري زهوي هه ري که له قوتابخانه ي بنه رهي و ناماده يي نه کاديمي و پيشه يي و پهيمانگه له (۲۰۰۰) دوو هه زار مه تر دوو جا که متر نه بيت، و رووبه ري بينا له کوي نه م هه کان له (۱۵۰۰) هه زار و پينچ سه د مه تر دوو جا که متر نه بيت، به

رەچاوكردنى خالى چوارەمى ئەم بەندە.

- ۲- پېۋىستە پووبەرى زەوى قوتابخانەى بىنەپەتى و خویندنگە پېكەوۋە لە (۳۰۰۰) سى ھەزار مەتر دووجا كەمتر نەبېت، و پووبەرى بىنا لە كۆى نھۆمەكان لە (۲۲۰۰) دوو ھەزار و دوو سەد مەتر دووجا كەمتر نەبېت.
- ۳- پېۋىستە پووبەرى زەوى كۆمەلگە لە (۴۰۰۰) چوار ھەزار مەتر دووجا كەمتر نەبېت، و پووبەرى بىنا لە كۆى نھۆمەكان لە (۲۵۰۰) دوو ھەزار و پېنج سەد مەتر دووجا كەمتر نەبېت.
- ۴- دەكرېت پەيمانگە لە تەلارېكى چەند نھۆمى بېت و پووبەرى نھۆمەكان پېكەوۋە لە (۱۵۰۰) ھەزار و پېنج سەد مەتر دووجا كەمتر نەبېت.

شەشەم:

- ۱- دەبېت مەجەرەى قادرمەكان لە (۱۰۰) سەد سم نزمتر نەبن.
- ۲- دەبېت قوتابخانە و خویندنگە و پەيمانگە چارسەرى ئەو شت و شوپنەنى تەلارەكەى كرىبېت كە مەترسى لەسەر قوتابى و خویندكار دروست دەكات.
- ۳- ئەگەر تەلارى قوتابخانە/خویندنگە/پەيمانگە لە دوو نھۆم زىاتر بوو، دەبېت نھۆمبەر (مصدق) ھەبېت و كار بكات.
- ۴- ئەگەر تەلارەكە ژېرزەمىنى ھەبېت، نابېت بۇ پۇل بە كار بېت. بەلكو دەكرېت بۇ تاقىگە و ھۆلى تاقىيىكردنەوۋە و ژوورى ھونەر و شتى دىكە بە كار بېت بە مەرجىك شوپنەكان پەنجەرەيان تېدا بېت.
- ۵- ئەگەر گشت بەشەكانى تەلارېكى نوئ ھېشتا تەواو نەبو بېت، بەلام لە لايەن دام و دەزگا پەيوەندىدارەكان رېپېدراوۋە بۇ بە كارھېنانى بەشېكى تەلارەكە، دەكرېت ئەو بەشانەى تەلارەكە بە كار بېت بۇ كارى پەرورەدە و خویندن.

حەوتەم: پېۋىستە پېكەتەكان و پووبەرەكانى تەلارەكە بە پېى ئەم خىشتەيەى خوارەوۋە بېت:

ز	پېكەتەكان	كەمترىن پووبەرى پېۋىست
۱	<p>پۇل:</p> <p>- درېژى پۇل لە (۷) حەوت مەتر كەمتر نەبېت، و پانى پۇل لە (۵) پېنج مەتر كەمتر نەبېت.</p> <p>- ھەر قوتابىيەك لە پۇلەكە (۱.۵) يەك مەتر و نيو دووجاى بەركەوېت.</p> <p>- گشت پۇلىك پەنجەرەى ھەبېت كە لە (۳) سى مەتر دووجا كەمتر نەبېت.</p> <p>- بەرزى سەقى پۇل لە زەوى پۇلەكەوۋە، لە (۲۸۰) سم كەمتر نەبېت.</p> <p>- بوونى سەقى (ئانوى) مەرج نىيە.</p>	<p>(۳۵) م ۲،</p> <p>بە رەچاوكردنى پانى و درېژى پۇل و گشت مەرجەكانى دىكەى ئەو پوونكردنەوانەى لە دەستە راستى ئەم خىشتەيە ھاتوۋە.</p>

۲	ھۆلى فېرکردنى پېشەيى لە (۵۰) پەنجا مەتر دووجا كەمتر نەبېت. بەھەمان مەرجه كانى تری پۆل.	۲م (۵۰)
۳	ژمارەى ژوورى پۆل: - تەلارى قوتابخانەى بنەرەتى لە (۶) شەش ژوورى خویندى كەمتر نەبېت. - تەلارى ئامادەيى ئەكادىمى لە (۳) سى ژوورى خویندى كەمتر نەبېت. - تەلارى ئامادەيى پېشەيى لە (۳) سى ژوورى خویندى كەمتر نەبېت. - تەلارى پەيمانگە لە (۵) پېنج ژوورى خویندى كەمتر نەبېت.	
۴	تاقىگەى زانست.	۲م (۳۵)
۵	تاقىگەى كۆمپيوتەر.	۲م (۳۵)
۶	تاقىگەى كىميا بۇ خویندىگە.	۲م (۳۵)
۷	تاقىگەى فېزىيا بۇ خویندىگە.	۲م (۳۵)
۸	تاقىگەى زىندەزانى بۇ خویندىگە.	۲م (۳۵)
۹	ژوورى ھونەرى.	۲م (۳۵)
۱۰	كتىبخانە.	۲م (۳۵)
۱۱	ھۆلى بۇنەكان.	۲م (۱۰۰)
۱۲	كافتېريا و فرۆشگا.	۲م (۶۰)
۱۳	دوو كۆمەل توالىت بۇ كورپان و كچان بە جيا بە پېوانەى ۱ توالىت بۇ ھەر (۲۵) بېست و پېنج قوتابىيەك/خویندىكارىك، بە رەچاوكردنى قوتابى/خویندىكارى خاوەن پېداويستە تايبەت. دەبېت پەنجەرە ياخود ھەواكېش (ساحىبە) لەو بەشە ھەبېت كە توالىتەكانى لىيە (نەك لە گشت توالىتەكان).	۲م (۱)
پېكھاتە كارگېرىيەكان		
ز	پېكھاتەكان	رووبەرى پېويست
۱	ژوورى بەرپوئەبەر.	۲م (۱۲)
۲	ژوورى يارىدەدەرى بەرپوئەبەر.	۲م (۱۲)
۳	ژوورى مامۆستايان.	۲م (۲۰)
۴	ژوورى پېنمايكارى پەروەردەيى.	۲م (۱۲)
۵	ژوورى كۆبونەوہ.	۲م (۲۰)
۶	ژوورى فرىباگوزارى تەندروستى.	۲م (۶)

۷	ژووری نووسەر.	۲م (۹)
۸	ژووری ژمپیریاری.	۲م (۹)
۹	ژووری خزمه تگوزار.	۲م (۹)
۱۰	توالیت بۆ مامۆستایانی (بیاوان ئافره تان) به جیا. یهك توالیت بۆ ههر (۱۰) ده مامۆستایهك.	۲م (۱)

شوینە گشتیه کان

ز	پیکهاته کان	که مترین رووبهری پیویست
۱	گۆره پانی وه زشی.	۲م (۲۰۰)
۲	سهوزایی.	۲م (۲۰۰)
۳	گۆره پانیك كه خۆل و چیمه ن نه بیٹ.	۲م (۲۰۰)
۴	كامیرای چاودیڤری.	
۵	ئاگرکوژینه وه.	
۶	بلنگۆ/جه ره سی هه بیٹ.	
۷	سه رچاوه ی ئاوی یه ده کی هه بیٹ، و ئاو خوار دنه وه ی پاك هه بیٹ.	
۸	سارد که ره وه و گهرمکه ره وه بۆ هه موو پۆله کان.	
۹	ئینترنیتی به لایه نی که م دوو میگا بایتی هه بیٹ.	
۱۰	زیاتر له یهك ده رگاری فریا که و تنی هه بیٹ.	
۱۱	ناو ده رگا کان سه لامه ت بکرین بۆ ئه وه ی مه ترسی له سه ر ده ست و په نجه ی قوتابی و خویندکار نه بیٹ.	
۱۲	ده بیٹ ته لاری قوتابخانه و په یمانگه شورای (سیاجی) هه بیٹ، بۆ نمونه ده کریت شورا به به رد/بلۆك یا خود به مه حه جه ره یا خود به په رژین یا خود به شیوازیکی دیکه ی گونجاو بکریت.	

ھاۋپېچى ژمارە ۵

بەشەكانى ئامادەيى پېشەيى

<p>چاكردنه وهى ئامپىره ئەلكترونييه كان، گەياندىن، كۆمپىوتەر موبایل، كامىراي چاودیڭى، و هتد</p> <p>هه موو جۆره كانى لكاندىن و هتد.</p> <p>چاكردى ئۆتۆمبیل، دىزل، به نىزىن، و هتد.</p> <p>ئامپىره كان، دروستكردى قالب و پېكھېننى كانزاكان، و هتد</p> <p>دىزاین و دىكۆر، كەل و پەلى ناومال و نوسىنگە، و هتد.</p> <p>بىناسازى،</p> <p>ھېلكارى كارەبايى،</p> <p>وزەى جېگرەو،</p> <p>وزەى خۆر،</p> <p>هه واسازى،</p> <p>بەرزكەرەو، دەرگای ئەلكترونى،</p> <p>ئاوەرۆ،</p>	<p>۱- بەشى ئەلكتروڧ.</p> <p>۲- بەشى كانزاكان.</p> <p>۳- بەشى ئۆتۆمبیل.</p> <p>۴- بەشى ميكانيك</p> <p>۵- بەشى دارتاشى</p> <p>۶- بەشى بىناسازى</p>	<p>ئامادەيى پېشەسازى</p>
	<p>۱- بەشى بەرھەمى رووھك.</p> <p>۲- بەشى بەرھەمى ئاژەل.</p> <p>۳- بەشى ئامپىره كشتوكالىيە كان.</p> <p>۴- بەشى ئاژەل دروستى (فېترنەرى)</p>	<p>ئامادەيى كشتوكال</p>

	<p>۵- بەشى دروست كوردنى خۆراك قوتوبەندى.</p>	
	<p>۱- بەشى ژمپىياري. ۲- بەشى كارگىپى. ۳- بەشى زانستى بانك و ئەنتەرنىت. ۴- بەشى سكرتارىت. ۵- بەشى گەشت و گوزار. ۶- بەشى بە بازاركردن.</p>	<p>ئامادەيى بازارگانى</p>
	<p>۱- بەشى پەيامنىرى و پېشكە شكارى. ۲- بەشى فۆتوگرافى. ۳- بەشى رېكلام. ۴- بەشى چاپكردن. ۵- بەشى بەرھەمھېنان.</p>	<p>ئامادەيى راگە ياندن</p>

	<p>۱- بەشى دىزايىنى مالىپەر.</p> <p>۲- بەشى پروگراممىسى.</p> <p>بەشى نىت وۆرك.</p>	<p>ئامادەيى كۆمپيوتەر</p>
	<p>۱- بەشى ئارايىشگا و قۇرۇپىن.</p> <p>۲- بەشى مكيان.</p>	<p>ئامادەيى جوانكارى</p>